

ZEMPLEN.

Társadalmi és irodalmi lap.

ZEMPLEN-VÁRMEGYE KÖZÖNSÉGÉNEK

ÉS A ZEMPLEN-VÁRMEGYEI „TANÍTÓ-EGYESÜLET”-NEK

HIVATALOS LAPJA.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

ELŐFIZETÉSÁRA:

Egész évre . . . 12 kor.
Félévre . . . 6
Negyedévre . . . 3

Bérmentetlen levelek
csak ismert kezekből fogad-
tatnak el.

Kéziratok nem adatkak
vissza.

Egyes szám ára 30 fill.

A nyiltérben minden
garmond sor díja 40 fill.

HIRDETÉS DIJJA

Hivatalos hirdetéseknel:
Minden szó után 2 fill.

Pettinél nagyobb, avagy
diszkrétivel, vagy körzet-
tel ellátott hirdetések-
ért természet szerint min-
den négyszög centim. után
6 fill. számítottak.

Állandó hirdetéseknel ked-
vezmény nyújtatik.

Hirdetések és pénzküldé-
mények a kiadóhivatalhoz
intézendők.

VÖRÖSMARTYRÓL.

Irta: Geőcze Sarolta.

(Folyt. és vége.)

De bezzeg keserű gúnynyal ostorozta a női léhaságot: az úri hölgyet, a ki bár művelt, fájától idegen; a ki a fényt, pompát kedveli, ki-nek szívében van hely lova, kutyája számára, csak ép hazáját nem fogadja be. Pajkos gúnynyal ostorozza a női ürességet is. „Pipiské”-ben a esinos, üres bábokba ereszti fullánkját.

„Mit használ szép szemed,
Ha csak bámulsz vele?
És nádszál termeted!
Csak lengesség jele.
Mi haszna vagy fehér,
Ha kebled jégverem?
S fejed szép fűrt alatt
Egy eszmét sem terem.”

Itt fölvetődik a kérdés: mi avatta Vörösmartyt a női tisztaság költőjévé? Mi fejlesztette ki lelkében ezt a tisztá, fenséges női ideált? Mi őrizte meg lelke tisztaságát?

Nos, a felelet rövid: a férfi őrangyala az édes anya, a feleség. Vörösmartyt a sors megadta mindakettőt. Az élet csak tisztá nő-
kel vezette össze. Szíve lángja tisztátalan ol-táron nem égett soha.

Gyermekkora fölött a szerető, gyöngéd édes anya örökölt; dalos, vidám fiatal lány egykor — a költő tőle örökölte a képzelet gazdagságát, a kedély mélységét — vallásos, jótékony ké-sőbb; élete utolsó percéig csupa jószág, csupa szeretet; még szegénységében is őrangyala a szegényeknek. A ki gondtalan, fiatal leánykorá-ban virágot szedni járt a rétre, törődött, öreg korában is ki-kijárt oda, csak hogy gyógyító fü-veket keresgélni; kamarája mindig tele volt jóféle, szárított füvekkel; azokból maga főzte az irt, a kenőcsöt; azzal gyógyította a kör-nyék betegeit. Fia a „Szegény asszony köny-
vé”-ben állított el nem múló emléket az áldott szívű édes anyának, a ki férje halála után kilenc gyermekével, szűkös viszonyok közt mar-
radt hátra; apraját az atyafiak vették maguk-hoz, a nagyobbak iskolába jártak.

Hejh! azóta csak bűt látott,
Hogy a gazda sirba szállott:
Gyermekei szótszórdtak
Napkeletnek, napnyugatnak,
S a szegény nő elhagyatva
Ugy maradt, mint a szedett fa . . .

TÁRCA.

Dalok.

I.

Forduljon el mindenki tőlem,
Ez engem egy csöppet se bánt.
Ítélnék bárhogy felőlem,
Jót, rosszat én eltűrök egyaránt.

Küzdök s megállok a világban,
Magamra hagyva, egyedül:
Barátságát ha nem kívántam,
Miért rettegném ellenségemül.

II.

Nyom nélkül elszáll, a mi szép volt,
Feledjük égő vágyainkat;
Mint a verőfény, úgy eloszlik
Emléke boldog napjainknak.

De a veszített üdv bánata,
Mely életünket összetörte,
Mint néma árny rajtunk borong,
Mig nem bukunk a sörgödörbe.

III.

Óh mennyi kéj van csókjaidban!
Szemedben mennyi fájdalom!
Szívemre hasztalan szorítlak,

Megemlékezik a régi, boldog időről, mikor férje életében a vendégszerető ház mindig tele volt jóbaráttal.

Hej! nem így volt hajdanában,
Mig nem járt özvegyruhában:
Tele kamra, tele pince,
S mindig kézben a kilinése,
És szegénynek és boldognak
Udvar és ház nyitva voltak . . .
A szegény, kit Isten küldött,
Ide gyakran beköszöntött . . .

Régi szokásáról letenni most sem tud:
üres kézzel nem bocsát el senkit; a mivel fiai megsegítik, mihamar szétozolja a szűkölködők közt:

Az idő jár s ő csak megvan,
Hol reményben, hol bánatban.
Szűken teng kis vagyonából;
És ha néha sorsa fordul,
Gazdálkodni még most sem tud:
Ha neki van, másnak is jut.
Jobb időkből rossz szokása:
Hogy a könyveket ne lássa,
Megfelezi kis kamráját,
S maga gyakran szükséget lát.

Vigasztalása az imádság; foszladozó, ved-
lett könyvét forgatja —

Régi, jó, de kopott jószág,
Melyet már csak a barátság
S egy pár ernyedt szál tart össze.

De bejő egy szegény asszony, a ki imád-
ságos könyvet jött kérni, mert ha már a sze-
gény ember

. . . szűkén él is a kenyérről,
Éljen Isten igéjével . . .
Itt tudom, van heverőben.

T. i. könyv; de nem volt. A jó lélek
egyetlen imádságos könyvét osztotta kétfelé fe-
lét odaadta:

En beérem más felével.

Most a két jó öreg asszony . . .
Fél könyvből, de nem fél szívvel,
Imádkoznak este, reggel,
S ha van Isten mennyországban,
Nem imádkoznak hiában.

Ennek az áldott, jó anyának az emléke
kísérte a költő élete útján és tartotta is vissza
bizonyára minden rosztól. Mikor első, ifjúkori
szerelmével hajótörést szenvedett, egyetlen tö-
rekvése volt édes anyjának nyugodalmas öreg-
ségét biztosítani; csekély írói tiszteletdíjaival őt

Leszáll a fényes esti csillag, —
Válnunk kell, édes angyalom.

Ne sirj s ne csókolj többet édes!
Igy nem búcsuzom tőled el!
Mig könnyed látom s csókok érzem:
Mi lesz veled — csüggedve kértem —
Ha majd csók nélkül könyezel?

IV.

A kis városba visszatértem,
A régi volt a szép haza,
A régi lég, a régi nóták,
És mégis minden más vala.

A víz úgy zúgott, mint régente,
Az erdőn szarvas szökdele,
Távolból estharangzó csengett,
Piroslott a hegy teteje.

De ah, a ház előtt, hol egykor
Szerelmem várt rám rendesen,
Idegen emberek tanyáztak, —
Mint fáj, oh mint fáj ez nekem.

Ugy tetszett, mintha a ciprusok,
Ezt sugták volna: Fuss tova!
Kit úgy szerettél, elköltözött,
És vissza már nem tér soha!

(Budapest)

Bápay Lajos.

segítette s végre megérte azt az örömet, hogy visszaválthatta számára a régi házat, szállót; a jó lélek ott élhette le utolsó éveit jó emberei, barátai közt, adakozva, jót téve, gyógyítgatva akkor is; s fiai nyaranta ott tölthettek vele pár hetet, a hol gyermekkorukban játszadoztak mi-kor még a szigorú, egyeneslelkű apa öröködött felettük.

Ebben az egyszerű, tiszta környezetben fej-
lődött a költő lelke olyan nemessé, tisztává. A mindennapi életben egy kicsit élethetetlen volt — inkább hallgatta az aratók s a szüretelők dalát, meséit, mintsem munkájukra ügyelt volna; de annál jobban tanult. Nem volt ő vad zseni; szerény, egyszerű, de önézetes maradt mind-
végig. Így került nevelő gyanánt a Perczel-ház-hoz s ott ő, a szerény nevelő, megismerkedett egy előkelő, kedves szép leánnyal; s megsze-rette a fiatal szív első lángolásával. Viszonozta-e a lányka érzelmeit? Alig tudni. Annyi bizonyos hogy egymáséi nem lehettek; az ifjú, ki ekkor még öreg édes anyját is alig bírta segíteni, nem akarta bizonytalan sorsához kötni a jóléthez szokott úri leányt és lemondott — azontúl egye-
dül a költészetnek s a hazának élve.

Szíve azután sokáig beáruult a szerelem-
nek. Ő maga azt hitte, végképp. Negyvenhárom éves korában vezette a sors útjába azt a nőt, a ki hivatva volt megédesíteni életét, a családi élet boldogságát teremtve meg számára.

A dolog nem ment könnyen. A férfi akkor már 43 éves, a lányka csak 18 volt. A férfi nem bízott magában, hogy e fiatal nőt boldo-
gítani tudja; hiszen még később is így ir:

Nem fáradsz-e reám mosolyogni, ha esüggedek, és ha
Megszédít a gond, túrni szeszélyeimet?
Nagy feladás vár rád: fiatal szívednek erényét
Tenni napul megtört életem árnya felé.

S a lányka? — a nemzet koszorús költő-
jét áhitatos kegyelettel tisztelte, de szerelmet
íranta nem érzett. Megkérésére se igent, se
nemet nem mert mondani.

Ekkor írta a költő a „Merengőhöz” című
gyönyörű költeményét. Ez volt jegyajándoka.

Hová merült el szép szemed világa?
Mi az, mit kétes távolban keres?”

Kérdi a gondolataiba merült leánykától.
S itt fejtí ki a boldogságról való életből-
cseletét:

Napfelkelte.

I.

Liliom az arcod,
Ninesen sehoh mása . . .
Kinek is lehetne
Ilyen mosolygása.

Ilyen pillantása . . .
Szemedben a napnak
Égető, perzselő
Sugara laknak.

II.

Hogyha téged nézlek,
Hogyha téged látlak,
Szívembe rég elmúlt
Méla álmok szállnak.

Kisérő vágy képe,
Mint a szellő rezdül,
S beszél nekem édes
Örök szerelemrül.

III.

Azt a sebet gyógyítgatom,
Amit durva kezek téptek,
Gazfelverte avarokról
Virágos mezőre lépek.

Hol kifesző pompájukban
Szirmok, kelyhek fakadoznak,
S reám szakad gyönyörével
Boldogsága a tavasznak!

(Ungvár.)

Vidor Mór.

„Nézd a világot: annyi milliója,
S köztük valódi boldog oly kevés.
Ábrándozás az élet megrontója.“

Ó, a tapasztalt férfi, óva inti a tapasztalatlan fiatal leányt a veszedelmektől, az elérhetetlen vágyaktól, melyeken a boldogság megszokott törni.

Mi az, mi embert boldoggá tehetne?
Kincs? hir? gyönyör? Legyen bár, mint özőn,
A telhetetlen elmerülhet benne,
S nem fogja tudni, hogy van szívöröm.
Kinek virág kell, nem hord rózsaberket,
A látni vágyó napba nem tekint;
Kéjt vesz, ki sok kéjt szórakozva kerget:
Csak a szerénynek nem hoz vágya kint.

Intelmét, a mely itt következik, a 18 éves leányka meg nem értheti; de megértheti az, ki az életet ismeri. Így szól tovább:

Ki szívben jó, ki lélekben nemes volt,
Ki létezőmját el nem égeté,
Kit góg, mohó vágy s fény el nem varázsol,
Földön honát csak olyan lelheté.
S itt esengve fordul a kedves leányhoz:
Ne nézz, ne nézz hát vágyid távolába:
Egész világ nem a mi birtokunk;
A mennyit a szív felfoghat magába,
Magunknak csak annyit modhatunk.

Ha van mihez bízhatod a jelenben,
Ha van, mit érezz, gondolj és szeress,
Maradj az élvel kínáló közelben
S tán szebb, de eszálább távol ne keress.
A birhatót ne add el álompénzen,
Melyet kezdedbe használat szorít;
Várt üdvöd kincse bánat ára lézen.
Ha kart hízoló ábrándokra nyitsz!

Maradj közöttünk ifju szemeiddel,
Barátod arcán hozd fel a derűt;
Ha napja lettél, szép délután vedd el,
Ne adj helyette bánatot, könyűt.

Nem is adott. Tiszta, esőndes boldogsággal folyt családi életüknek minden napja. A költő alkotó munkásságát bánat nem zavarta; az élet küzdelmei közben volt nyájas, puha fészke, a hova megtérjen, a hol a hű hitves szerető keze simította el a redőket homlokán.

A nemzeti szerencsétlenség a költőt összerögzte. Lelkére homály borult; a mely csak egyszer szakadt fel — mikor a „Vén cigány“-ban a hazafi fájdalom utójára viharzott át rajta.

„Lesz még egyszer ünnepe a világon...“

Ezzel kiesett a vonó a vén cigány kezéből és hegedűje elhallgatott. A hur elszakadt. Utólsót dobant az a hű szív, melynek minden lehellete a honé volt, a ki nem a maga dicsőségért dalolt, de a haza felvirulásáért. Oly meghatón fejezi ki ezt az érzést „Cserhalom“-hoz írt „Utóhang“-jában, a hol saját sorsát jósolja meg:

... És benővök sírját a vad fák ágai: akkor
Még ki fog emlékezni felőle? Ki tudja, hogy ott is
Még fáradt ember hamvára nehezedik a domb?
... Nem tudják, de ne is tudják, csak az ősi dicsőség
Hire mhradjon fenn s unokánk tettekre hevüljön...

A századvég embere megilletődve hallgatja a tiszta önzetlen szeretet e megható szavait. Apáink még szívünkbe vésték azokat s az elnyomatás napjaiban, a Biblia mellett Vörösmarty volt az imádságos könyvük s minket kicsiny korunkban azzal altattak el s azon tanítottak olvasni. Édes atyám hangja rezeg át lelkemen, a mint e verseket újra olvasom; azokból tanít-

* Nem jutnak-e erről nekünk, zemplónieknak, eszünkbe azok a szép, kedves, fiatal leányok, kik itt az utóbbi évtizedek alatt maguk oltották ki életüket. G.

Egy hervadó szegfűről.

Óh, sok poéta énekelt már
Szinehagyott virágról,
Van nekem is egy... hogyha látom,
A szívem újra lángol.

Kicsinyke szegfű... régi nóta...
Leány adta legénynek,
— S a vége egy, ezer év óta
Ennek a bús regének...
(Agárd.)

Kremmer Dezső.

Hónap-kövek.

A most divó hónapköves „brevolok“ (Budapest: Schletter, Váci-utca 19) magyarul közöljük e rövid sorokat.

Január: (Vízöntő — jácintkő.) Azokból a nőkből, akik ebben a hónapban pillantották meg a napvilágot, okos, józan gondolkodású és takarékos háziasszonyok lesznek; gondosak szemese, de egy kicsit hajlanak a melankóliára. A januárban született férfiakból igen jó és hűséges férjek válnak. Külsőjökre nézve kissé közönyösnek tűnnek ugyan fel, nem sok szót szaporítanak, de jóakaratauk, igazelműek, rendkívül becsületesek és megbízhatók.

Február: (Halak — ametiszt, violakő.) A februárban született nők gyöngédek és őszinték, igen jó hitvestársak egész életükre. A férfiak hűségesek, hű szívűek és egész egyéniségüket bi-

gatott ő minket nemesen szeretni a szépet, a jót, a hazát.

De a lelkesedés kora elmúlt. A béke jobban, ridegebb nemzedéket nevelt.

Jól sejtette a költő: a feledés hamar beleperte porát. Nevét még emlegették; de nemes szelleme kiveszett az emberek szívéből. Sírját nem vad fa nőtte be: rideg, virágtalan, koszorutlan kő fedi...

Engedjenek meg befejezésül egy visszaemlékezést.

Most esztendeje ősszel, okt. 6-ika után, a budai képző növendékeit kivittük a kerepesi temetőbe, Battyányi sírját megkoszoruzni. Elénekeltek ott a Himnuszt; azután körüljártuk a temetőt, meg-megállva az ott porladó nagyok, hívek sírjánál; nyugszik ott másod-harmadrendű nagyság is elég: jámbor városatyák, egykor hangos politikusok s a lírai berek cinegői, rigói. Mindegyiknek sírján, virág, koszorú. Csak egy sír volt elhagyatva, szomorun, kopár; disztelen szürke kölapján a beléje vésett lant alatt egy szó: **Vörösmarty**. A „Szép Ilonka“ költőjének sírján nincs egy szál virág; a **Szózat** költőjének sírjára nem jut egy szál babér. Megilletődve álltam ott, — feledés, hála — kezdtem érteni a szó értelmét. Aztán azok a vidám, lelkesedni tudó, fiatal leányok is megálltak; észrevették megdöbbenésem s mikor mondom nekik: „Gyerekek, nézzék, ez itt a **Szózat költőjének sírja!**“ — rákezdtek a „Szózat“-ot. Ott álltak a sír körül, énekelve, a ragyogó őszi verőfényben vagy száz fiatal leány, arcukon megilletődés; a szél kergette a sárguló levelet, meglengette azt az egy árva vadfücsömöt, a mi ott verődött ki a költő sírján, a szürke kövek közt. Vagy nem is a szél lengette, hanem a költő szíve dobant meg ott alatt...

Megdöbögött végre az ország szíve is. Egy perere a Vörösmarty szelleme suhant át feletünk. Szegény, gazdag, hordja filléreit össze, hogy szobra álljon közöttünk.

Álljon szobra és éljen lelke szíveinkben!

Vármegyei ügyek.

Mócsa Zemplénben. E hangzatos cím alatt közölték a napilapok az egyik zempléni újság után az a kegyetlen eljárást, mely szerint Orosz István, Csorba József, Illés Antal és Juhász István mádi „tisztességes gazdaembereket“ a mádi nótárius egy éjjel a városházára hurcoltatta és ott megkínozta. — Ez a vad még maig sincs beigazolva; ellenben a sátorlaj-ujhegyi kir. törvényszék f. hó 16-án hirdette ki nevezett **gazdaemberek** (notabene — teljesen vagyontalan suhancok) felett már a kuria által is meg erősített ítéletet, mely szerint Orosz István és Juhász István egy-egy évi, Csorba József és Illés Antal hat-hat havi börtönre ítéltettek. — Az ítéletből kitetszően e „tisztességes gazdaemberek“ még sem annyira ártatlan emberek, mint azt az illető újság annak idején elhitetni szerette volna; mert eltekintve attól, hogy Orosz István és társai notárius falurosszai, 1898. év október hó 9-én este valóságos pánikba ejtették Mád város közönségét. — A kérdéses este ugyanis legelőbb a községi bírót s vendégeit,

zonyos előkelőség jellemzi; kitünő jó apák, mert bár erélyesek, azért szeretetteljesek és igazságosok.

Március: (Kos — jászpisz) A márciusi nők mind jó gazdasszonyok, nagyon vendégszeretők, de többnyire túlságig közlékenyek, őszinték és rabjai a kedélyhangulatoknak. A férfiak nem valami nagyon tehetségesek; hajlammal bírnak a lustasághoz; szívügyekben kissé állhatatlanok, nem igen rajonganak a családi ház életért és gyakran pesszimisták.

Április: (Bika — zafir.) A nők, kik ebből a hónapból származnak, szeretik ha körülrajongják őket, ingatagok és állhatatlanok; mihelyt azonban megtalálják az „igazit“ és feleségül is mehetnek hozzá, a legjobb hitves és anya válik belőlük. A férfiak: rendkívül nagyravágyók, nagy súlyt fektetnek a külsőségekre, nagyon változók vonalmaikban és nehezen kielégíthetők.

Május: (Istre — smaragd.) A májusi nők élvezetvágyók, nagyon szeretik a jó ebédeket, de többnyire szépek és szeretetreméltók. A férfiak erős jelleműek és hallgatagok, parancsolók, kissé pedánsak, önfejűek és csak akkor szenvedélyesek, ha komolyan felhevíti őket valami.

Június: (Rák — kalcidon.) A júniusban született nők megdöbbenően, hevesek és nehezen kielégíthetők; a társalgásban szellemesek s a szerelemben szenvedélyesek. A férfiak finom izléssel bírnak, de nem mindig hívek és cselekedeteikben kissé határozatlanok.

Július: (Oroszlán — karneol.) A nők könnyen sértődnek, egy kicsit szeszélyesek, de a szerelemben állhatatosak és kitünő anyák válnak belőlük. A férfiak finom érzéssel bírnak;

köztük a róm. kat. segédlelkész, támadták meg s riasztották be a bíró házába; majd egy ottani könyvelőjét rohanták meg s verték fél holtra; ezután „Üssük az urakat“! ordítása közben a kaszinót rohanták meg s az onnan kimenekülő urakat, köztük a város legelőbbkelő egyéneit, kergették az utcán végig. Az e közben elősiető éjjeli őrséget szétriasztották, a hajdukat leverték, a súlyosan megvert Trautman Mihály könyvelő ápolására siető orvost visszariasztották, egy az éjjeli őrség által letartóztatott társukat, a községi zárka ajtaját feltörvén, kiszabadították s egész éjjel az egész várost rémületben tartották. — Az iratok tanúsága szerint a sértettek a községi jegyzőnél emeltek panaszt, ki az első kihallgatást eszközölte s a tetteseket az illetékes fórumnál fejelentette. Ennek folytán indult meg ellenük a vizsgálat. „Hinnillae lacrimae.“ (Btt.)

A bodrogközi helyi érdekű vasut tervezete már közzé tették. E szerint a kiinduló állomás **Sárospatak** lenne, honnan a **Liszka-Tolesva** felé eső első órházig a magyar államvasutak vonala használnának. Ettől az órházról — a Bodrog folyónak B. Zsádány felett való áthidalásával — a Zsádány-homok érintésével, a vonal Viss-Kényező állomásra vezet, melyen túl a Bálványos-homokon megálló rakodó hely létesítetik, mely Gáva és Vencsellő számára is megnyitná a Bodrogköz, míg a további eső György-talló megálló hely Berczelnek és a bodrogközi Vizszabályozó Társulat karádi zsiliptelepének volna hozzáférhető. György-tallótól a vonal a főcsatorna áthidalásával Karád vizálmásra vezet és a Szt. Mária és Lajos-majorok közt létesítendő, Csermely megállóhely közbeigatásával, Czigánd végállomással végződik. A vonal hossza 35 km. Idővel — így mondja a tervezet — a „Bodrogközi h. é. vasut“ Csap, vagy Kis-Várda felé előnyösen tovább fejleszthető lenne.

Kimutatás a Zemplén-vármegyei közkórház 1900. évi IV. negyed betegforgalmáról. Maradt október hó 33, november hó 31, december hó 38, összesen: 102. — Felvételt: október 49, november 45, december 46, összesen: 140. — Apoltatott: október 82, november 76, december 46, összesen: 242. — Elbocsátott: október 49, november 36, december 46, összesen: 131. — Meghalt: október 2, november 2, december 7, összesen: 11. — Kórházban vizsgálószám: október 31, november 38, december 31, összesen: 100. — Az ápolásnapok száma: október 884, november 906, december 1191, összesen: 2981. — *Schön Vilmos dr., főorvos, közkórházi igazgató.*

Hírek a nagyvilágból.

Dél-Afrikába már megérkezett az a 20,000 főnyi segítő csapat, nagyobb részében lovasság, melyet *Kitchner* tábornagy, a Dél-Afrikában harcoló angolok fővezére kért a búrok ellen, kik a védelemből mindenütt átesaptak a támadásba, **Kínából** ez a legújabb hír, hogy a kínai császár megbízottjai aláírták azt a békeség-

Folytatás az I. mellékleten.

kiméletesek, fogékonyak a legmélyebb vonzalomra, mely azonban ha egyszer kihül, soha többé fel nem éleszthető.

Augusztus: (Szűz — szárdoniks) Az augusztusi nőkben sok temperamentum van, uralkodni vágyók, de igen nagy lelkűek és rokonszenvesek. A férfiak külsőképp durvák, az életben magas állásra törekzenek, önértetek és változhatatlanok vonalmaikban.

Szeptember: (Mérleg — krizolit.) A nők diszkréték, ragaszkodók, okosak és szorgalmatosak. A férfiak kritizálók, de van belátásuk; folyton tevékenyek, törekvők, azonkívül igen jó családapák.

Október: (Skorpió — ákvamarin.) A nők negédesek, kacérok, tetszetősek, s szeretik a társaságot. A férfiak előkelő gondolkodásúak, vidámak és állhatatosak.

November: (Nyilas — topáz.) A nők szigorúak bírálatukban, büszkéek, féltékenyek, tudnak magukon uralkodni, de kissé melankolikusok. A férfiak erélyesek, önállóak, bizalmatlanok és hirtelen haragúak.

December: (Bak — krizoprász.) A decemberben született nők tevékenyek, erélyesek, szeretik a változatosságot az életben, hanem hűséges hitvesek és okos jó anyák. A férfiak kedélyesek, nagylelkűek, gyöngédek, de ingatag jellemmel bírnak.

Végül megjegyezzük még, hogy a hónap 21-ike után született egyén inkább bír a rá következő hónapra szóló jellemi tulajdonságokkal.

Bazár.

levelet, melyet a nagyhatalmasságok követei terjesztettek elejök.

A porosz királyság. megállapításának betelt két századik évét tegnap ünnepelték Berlinben II. Vilmos német császár és porosz király világra szóló jelentőséggel, az európai uralkodók vagy képviselők személyes gratulációi és a porosz nép határtalan lelkesedése mellett. Királyunk öfelsége maga helyett a jubiláris ünnepségre Ferenc Ferdinánd fhg.-et küldötte Berlinbe, kit is olyan megkülönböztetésben mint a minő koronás főeknek szól, részesített Vilmos császár.

Hírek az országból.

A király öfelsége február hó közepén egész udvartartásával Budapestre jön: febr. hó 19-én, a farsang utolsó napján, udvari bál lesz a budai várpalotában.

Néh. Erzsébet királyasszonyunk emlékének Budapesten szobrot fog emelni a magyar nemzet közadakozásból. Az eddig begyűlt összeg közel jár a 2 millió koronához.

Az országgyűlés képviselőháza karácsoni és ünnepnapok szünetei után a múlt hétfőn újra felvette törvényhozói munkásságának még a múlt évben elejtett fonálát.

Zalka János dr. győri püspök, az ország főpapikarának legidősbje, f. hó 16-án, áldásos életének 81-ik évében elhalálozott.

A népszámlálás országszerte befejeztett ugyan, hanem a dolog természeténél fogva még időbe kerül, míg csak a legfőbb eredményt is, hogy t. i. hányan vagyunk, megtudjuk. Szaktudósok számítása szerint az első népszámlálás óta, a mit ezelőtt száztizenöt esztendővel hajtottak végre II. József császár parancsára, Magyarország lakossága megkétszereződött. 1785-ben 8,460,000 összeirt lakosa volt az országnak.

Különfélék.

Királyi adományok. Öfelsége a király, kabinetirodája utján és főispánunk közbenjárásával, Szabol Mihály valkói g. kat. lelkésznek 40 kor., — Minesik József mikóházi nyug. irnoknak, Spák Antal v.-csemernyei és Horkay Gyula bolyi róm. kat. tanítóknak, továbbá Groppa Alajosné gálszécsi lakos öz. tanítónénak 30—30 kor., — végül Szőke Endréné mernyiki lakos öz. tanítónénak 20 korona legkegyesebb adományt küldött.

Kinevezés. A pénzügyminiszter Tar Lajos komáromi adóhivatali ellenőrt a szerencsi adóhivatalhoz pénztárossá, — Sztankó Ernőt pedig a gálszécsi adóhivatalhoz adótisztte nevezte ki.

Mai számunkhoz külön mellékletül esatoltattuk Dókus Gyula kamarás, vmegyei főjegyzőnek a közigazgatás egyszerűsítéséről szóló javaslatának II. közleményét. A III. és IV. közleményeket jövő számunk hozzák.

Eljegyzés. Gergely Jenő, a budapesti giró és pénztáregylet osztályfőnöke, f. hó 12-én eljegyezte Adler Vilmos helyettes kir. közjegyző szép és művelt leányát, Esztellát.

Jótekonyság. Andrassy Aladár gróf — írja tudósítónk — mint minden évben szokta tenni, tsom is jan. hó 13-án Homonnán 609 koronát, Kudlóczon 125 K.-t, Mislyinán 60 K.-t, összesen 800 koronát osztott ki a helyi hatóságok összeírása és ajánlása alapján a szegények közt. — Fogadja a nemesszívű adakozó a segedelemben részesült szegények részéről tolmácsolt hálás köszönetét a „Zemplén“ utján is.

Halálozás. Ismét gyász borult f. hó 15-én a helybeli főgimnázium ifjúságára; Tamáskó Elemér, a VIII. osztálynak egyik szorgalmas tanulója, hunyt el Homonnán, a szülei házában. A gyászos eset nemcsak azért hat le-sújtóan az ifjúságra, hogy a jelen iskolai évben ez immár a második haláleset, hanem azért is, mert szorgalmával, szerénységével a megboldogult nemcsak osztálytársai, de tanárai szeretetét is teljes mértékben kiérdemelte. Temetése szerdán, f. hó 16-án volt. A főgimnázium és az osztálytársak képviselőiben Farkas Dezső, Farkas Sándor, Hornyák Gyula, Kohn Akos, Spira Herman, Wieland Aladár VIII. és Hornyák Ferenc VI. o. tanulók jejelentek meg Homonnán a temetésen, hogy a mélyen sujtott szülőknél a tanárok és a tanulóifjúság részvétét tolmácsolják. A sir-nál Farkas Dezső VIII. o. t. mondott megható buszbeszédet. Koporsójára egy a főgimnázium ifjúsága, mint a VIII. osztályosok szép koszorukat küldötték. Béke és áldás lebegjen a korán elhunyt ifjunak porladó hamvai fölött. H.

Hosszabodnak a napok! Egyelőre még alig észrevehetően, de napról napra pár perccel növekszik a nappalok hosszúsága. Az eddigi növekedés a — leghosszabb éj és legrövidebb nap, vagyis dec. 22-ike óta máig — 31 perc, mely január hó végéig 48 percre fog növekedni.

Elmaradt táncmulatság. Az újhelyi városi kaszinó a múlt héten Dókus Gyula elnöklele alatt tartott választmányi ülésén elhatározta, hogy táncmulatságot ezen a farsangon nem rendeznek. A szintársulat eltávoztása után azonban ismét napirendre tűzik a bálrendezés kérdését.

Kézrekerült betörő. A múlt héten a Hornyay Béla dr. dörzsiki szőlőjében épült csinos kis borházát feltörték és onnan a berendezés nagy részét, ugymint tányérokat, poharakat, edényeket, ruhaneműket — ellopták, s amit el nem loptak azt a gazemberek összetörték. Amint az eset a rendőrség tudomására jutott, a nyomozást rogtón megindították és pedig sikerrel, mert a tetteseket, névszerint SmidJános kőművelgényt és Potypinka András napzámost letartóztatták. A lopott holmik is előkerültek a Smid lakásából, a hol a földes szobába el voltak ásva. Az ügyet áttették a kir. ügyészséghez.

Baleset. Klein Simon pincemunkás, a minap Lefkovics Papsor-utcai koremsáros pincéjében borshordók leboacsájtásai foglalkozott, miközben egy hordó keze alól kiesezett és egyik karját egy a pince falához szorította, hogy esontörést szenvedett.

A Bély-állomás mellett történt vasúti elgázolásról már ma egy hetes számunkban adtunk hírt; most ugyanarról az esetről érkezett hosszabb tudósításból közöljük még a következő részleteket: A leleszi parasztagazda két lovas kocsijával f. hó 11-én este erősen besodálkozott állapotban érkezett Bélybe az Ungvárról jelentkezett vendégek elé. Meg is érkezett szerencsésen a bélyi állomásra, de tökrészeg állapotában felhajtott a Csap felé vezető pályatestre és a sinek között már a távjelzőig haladt. A bélyi állomás szolgaszemélyzete a hideg elől az állomás várótermébe húzódott meg s így a parasztfogat feltartóztatás nélkül rohant a veszedelem torkába, mert a távjelző közelében a Csapról teljes erővel robogó fél hét órai személyvonat a fogatot magával szembe találván, az egyik lovat összezuva a töltéstest mellé lehajította, hol is a szegény állat kilehelte páráját. Maga a gazda is az elesett ló mellé került, de valami szerencsés véletlen játéka volt, hogy csekély horzsoláson kívül egyéb baja nem esett. A másik ló, melyet a pályatestnek ellenkező oldalára dobott a vonat, szintén lábón és életben maradt. A mint ez a különös összeütközés megtörtént, a mozdonyvezető ellengőzt adott és sikerült is minden komolyabb következmény nélkül megállítania a vonatot, mely mintegy száz méternyire tolt tovább maga előtt a gazda és lovak nélkül maradt szekert; tengelyeit összehajlította, kerekét, oldalait darabokra zúzta a vonat. Valóban csak az isteni gondviselésnek köszönhető, hogy maga a vonat ki nem siklott és sok ártatlan emberélet nem esett áldozatul. A vonatot addig, míg a mozdony alól a szekér-roncsokat nagynehezen eltávolították, kénytelen volt nyílt pályán vesztegelni. Tokozta a vonatszemélyzet riadalmát az a körülmény, hogy közvetlenül a személyvonat után tehervonatnak is kellett jönnie. De hála a gondviselésnek, mielőtt a tehervonatot a szemhatáron feltűnt volna, a személyvonat folytathatta útját a bélyi állomásra. Itt azután konstatálták, hogy a személyvonat teherkocsija jelentéktelenül megsérült, a gyors megállás következtében az ütközője letört, de azért útját folytathatta tovább. A szekér-roncs és az elesett ló hulláját még másnap is a helyszínen hagyták a hatósági sikeres vizsgálat érdekében. A szerencsétlenséget előidéző gazda még a katasztrófa után is oly mámoros volt, hogy az eset felől mindjárt kihallgatni nem lehetett.

Farkasok garázdálkodása. Várme-gyénkel tőszomszédos területről írták az „Ungvári Közöny“-nek: A rendkívül kemény hideg, mely hirtelen állott be az idén, — és mifelénk 20—22 Celsius fokra szállította alá a hőmérőt — a dűvadakat is lekényszerítette az erdők sűrűjéből, hol táplálékot nem találtak már. Különösen a farkasok szaporodtak el a községek közelében és összeverődve csapatosan járnak. Az Ung völgyén a farkasok járása napirenden van és huszonötös, tizenkettes csapatban vonulnak föl. Tudósítónk írja, hogy Menkő Mihály bereznai erdővéd f. hó 4-én este Záhorb község határában, a Jalesan nevű kincstári erdőrezsben, 25 darabból álló farkas falkát látott egy csapatban fölvonulni. Ugyanez az erdővéd f. hó 15-én reggel, Zábrog határában nyolc darabból álló farkas falkát talált, a mint egy szarvastehénen lakmározott. A szarvas elejét ekkor már fölfalták. A jelekből ítélve a farkasok a szarvast üz-

vén, nem bírták elérni, de sikerült nekik egy jégmezőre leszorítani, hol a szarvas nem tudott előlük a sima jegen egérutat nyerni, elbukott és elveszett. — F. hó 14-én Salzberger Márkusz turja-remetei lakosnak volt érdekes kalandja egy 10 darabból álló farkas csapattal. Estefelé volt már, a mint a Turja-Remete és Ó Szemere község között levő uton haladt. Egyszerre csak észre veszi, hogy egy farkas esapa nyomon követi. Fegyvere nem lévén, az a jó gondolata támadt, hogy lámpását meggyújtja és csakugyan sikerült a farkasokat a lámpafényvel elriasztania. A farkasok a Dubka pusztán ezelőtt 10—12 nappal egy paraszt kutyáját is szétépték. Gerény község közelében is járnak a farkasok. A múlt héten egy szarvast téptek szét ott is, még pedig a csaléteknek kitett sztriknines lóhus közvetlen közelében, melyet teljesen érintetlenül hagytak. Nagyon kívánatos, hogy hivatalos hajtó-vadászattal kipusztítsák a félelmetes dűvadakat, melyek később még jobban elszaporodnak és a nemes vadban nagy kárt tesznek.

Az emberi élet hossza. Finot, francia tudós, az emberi élet hosszáról érdekes statisztikát állított egybe, a melyből kiderül, hogy a nők általában hosszabb életűek, mint a férfiak. A 100 éves nők minden országban nagyobb számmal találhatók, mint a 100 éves férfiak; így pl. Poroszországban az 1885-iki népszámlálás szerint 72 férfi és 260 nő élt száz évnél hosszabb életkort. Finot azt hiszi, hogy ennek oka első sorban ott keresendő, hogy a nők kevésbé élnek a gyilkos alkohollal s hogy a nehéz hadiszolgálat terheitől meg vannak kimélve.

Hadihajók személyzetének portómentessége. A m. kir. pósta- és távirókerületi igazgatósága lapunk utján is tudatja, hogy: A „Kaiserin und Königin Maria Theresia“, a „Kaiserin Elisabeth“, „Aspern“ és a „Zenta“ hadihajókból álló kelet-ázsiai hajórajhoz tartozó egyénekhez intézett s azoktól eredő nem ajánlott levelekre és levelező-lapokra portómentességet engedélyezett. Az egyes levél súlya a 70 grammot meg nem haladhatja. A magyar korona országaiából eredő ily leveleken és levelező-lapokon a címzett nevét, szolgálati rangját, vagy szolgálati alkalmazását, valamint a hadihajó nevét, melyhez a címzett tartozik, pontosan ki kell tenni, azonfelül címzett oldalra „Tábori posta“ szót kell szembeötölően feljegyezni.

Szédelgő. Egy Véber József nevű egyén a trencsénmegyei alispán hamisított pecsétjével ellátott okmányokkal könyör adományokat szed. — Letartóztatása el van rendelve. Jó lesz ha a közönség szemügyre veszi, hogy kinek juttatja a filléreit, mert sok becsapásnak van kitéve.

Az ungvári kir. bábaképző-intézet igazgatósága lapunk utján is tudatja, hogy a képzőben a téli tanfolyam: február 1-én kezdődik; végződik június végén. Érdeklődőknek levélben részletes tájékoztatást nyújt: Az ungvári kir. bábaképző-intézet igazgatósága.

Színház.

A szezon második hetének is vége. Próba-hét után újabb sikerek hete. Alkalmunk nyílt e héten kétszer is szemtől szembe látni fényes színpadunknak egy új csillagát, a szubret-énekesnőt, Gönczi Bellát, ki a *baba c.* operetben mutatkozott be Újhelynek a múlt szombaton és ismét ma egy hete (és miért nem harmadszor is most péntek este *Abigail*-ban? — szerk.) mint Hilárius automatababa-mesternek nagyon ügyes babamása. Jól ismerik önök azokat nyefegő-nyafogó temperamentumú, pofókképű, cinóbrimos ábrázatu, ultramarin kék szemű, fodoros-bodros csepűszőke parokájú „Krisztkindli-babák“-at, a minőket jobb módu angyalok szoktak hozni lelkes kis honleányoknak, legtöbbször selyem bandzsurban, hogy apró tulajdonosnőiknek „bon jour“-jok legyen. Nos: mint azok a Krisztkindli-babák kicsiben, olyan kedves volt a Hilárius mester babáját ábrázolt Gönczi Bella nagyban és elevenben, még avval a figyelemre méltó különbséggel is, hogy az igen szép számban jelen volt lelkes „nagy honleányok“-nak tetszett igen a felgerjedt örömeinek a műértő szűkből önkéntelenül eltört indulatszávit *ah — oh — uh — uh — uh* és hasonló variációkban nem hallottuk még sóhajhullámozni úgy, mint hullámozott a nézőtérrel a színe szombaton. Ezt azért említjük, hogy vele mindjárt mentünk is az eleven automatababát, kinek affektáló masinériáját is megbolygatták művész-nyugalmokban azok az *ah — oh — uh — uh* zók. Marasztalást is kapott egyébként tiszteltől a bella diva: egy virágokkal telidesteli pakkolt kosarat, melynek szalagjáról ez a citátum fényeskedett: „*Ne menj el, maradj itt — majd meglátod jobb lesz itt*“ Ez a citátum kapacitatummá vált: Gönczi, kibén a pedagóga viaskodott a divá-

val, ez utóbbi győzvé, marad. A birhatót — hogy Vörösmartytól citáljunk — eladta álompénzen. Jól tette. A dícsőséges színipályán művészi babérok teremhetnek számára. A babért ne adja a babért!

A másik fényes siker a kedves direktrixné, H. Serfőzy Etel, nevéhez fűződik. Őt láttuk e héten háromszor A babá-ban kétszer volt páratlan Lancelot s mint ilyen vezette az előadást, „Szegény Jonatán”-ban pedig ő volt Molly, ragyogtatva nemesak dús gazdag öltözékeit, de lágyan, behizelgően, ellenállhatatlanul esengő szopránjának szinompóját is. Amilyen erőteljes jelenésnek tűnt fel népszínműben a szilaj, szinte duhaj szívverésű népdalok interpretálásában: olyan helyettesíthetetlen, perfekt és művészi svádájú tehetségnek mutatva be magát a lány, a pajkos és a bájos operet-zenébe lelketöntő áriák megszólaltatásában. Itt van ő igazán elemében. Bár ne lenne öneki Hamupipőke a népszínmű műsója sem! Így is a triászban (Gőnczi Bella és Rátónyi Tilla között) ő a feje. Tisztelettel emelünk kalapot előtte, — mint Halasy direktor előtt is, ki a „Szegény Jonatán” megteremtésében művész-eszközökkel dolgozott.

A két hét tapasztalata feljogosít nem csak hinnünk, de bizvást kimondanunk, hogy a Halasy társulata ritkítja párját ma a provincián. Nem tartjuk álomhüvelyezésnek azt a jövőmondást sem, hogy művészi színű állott, színeszt Ujhelyben volt az öreg Latabár alatt, a színigazgatók Benjáminja, Halasy alatt lesz.

Orvendetes tapasztalatunk végesvé, hogy a nagyérdemű közönség is, mely napról-napra előbbkelően áldoz és tömegesebben hódol Tália oltára előtt, segíti fog abban, a mi nélkül nem lehet abszolút siker — az igazán nagy anyagi áldozatokat hozott igazgató finánciáinak jóra fordításában!

Referádánk itt következnek:

Szombaton, január 12-én, bérletszünetben, végre előadták „A babát” telt ház előtt. — Az újság ingere meg Gőnczi Bella jó hire voltak a vonzóerők. Sem az egyikben sem a másikban nem csalódott jóhiszemű közönségünk. — „Bella-baba” kedves szinpadí jelenség, nemesak üde hangja, de az is, hogy érthetően énekel, meg invenciókban kifogyhatatlan pajzán kedve is beiktatták közönségünk rokonszenvébe! Szeretettel méltó baba, kinek párját keresni kell a vidéken. — Halasy-nét (Lancelot) ma láttuk először temperamentomához illő szerepben. Énekszámait mint játéka is teljes elismerésben részesültek. — Halasy (Hilárius) a feltörült szemöldökű, ágáló, különben pedig a rövidlátósága révén ferdebbnél ferdebb helyzetekbe botló, pompásul mulatató automata-baba-gyáros szerepét kitűnően adta. — Jakab (Maximin) erőteljes, szép baritonja teljes sikerrel érvényesült énekszámiban. — Az egész előadás oly perfekt volt, gyönyörködhetett volna benne nemesak Komjáti direktor, ki Debreczenből jött meghallgatni a baritonistát, hanem az egész civis-metropolis.

Vasárnap, január 13-án, ismét „A baba” c. operet ment, szintén telt és lelkes ház előtt. — Gabányi L. (Loremois gróf) és Rédey (Chantrelle gróf) kitűnő két vén bolond volt. — Délután „A falu rossza” igen gyér számú közönség előtt, lagymatag előadásban.

Hétfőn, január 14-én, félhétórakkal a „Cigánybáró”-t félhét telt ház előtt, a mi nem illet a szép Rátónyi Tillához (Szaffi), a kinek Szaffijához hasonlót még nem láttunk ebben a században; persze, hogy a Hegyi Aranka cigányleányát, mely dalban, táncban non „plus ultra”, a múlt században láttuk. Rátónyinak csak az utolsó felvonásbeli toaletje ellen van kifogásunk. Az olyan intelligens színésznőnek, mint ő is, tudnia kell, hogy kell a darabhoz öltözködni. — Rédey (Barinkay) most jutott először neki való szerephez. Ki is tett magáért. Régen láttunk oly jó Barinkayt, mint volt az övé. — Gulyás (Zsupán) gyenge alakítást hozott a színre, de nem is vártunk mást egy lázas beteg színésztől, kit a gyengén fűtött öltözék jég hideg folyosója betegített meg. Biz’ annyi már tudott dolog, hogy azok a fűthetetlen folyosók ott az öltözők körül el vannak puskázva. — Jakab (Gábor diák) toborzó dala gyújtott. — Halasy (Carnero) mintalak igen jó, de játéka kedvetlen. — Bérczi Marival (Cipra) a jósdalt megismételtették. — Latabárné (Mirabella) Nagy Margit (Arzéna) Szentiványi (Ottokár) sikerrel játszottak.

Kedden, január 15-én, másodszor a „Könyvtáros” kis közönség előtt, kedvetlen előadásban. **Szerdán**, január 16-án, a „Szegény Jonatán” c. hatásos operet, mely a sok sikerült előadás közül eddig a legsikerültebb volt itt. Kiállítás, szín, csoportjelenet stb. stb. mi kívánni valót sem hagyott maga után. A direktor-párnak (Halasy-né: Molly, Halasy: Tripp Jonatán) elismerésüket fejezzük ki mi is felülül a rengeteg tapsra, miben részük volt. Molly gyönyörű éneke, szép játéka, izléssel és magas eleganciával tündöklő toaletjei pompásul szol-

gálták ki az illuzió igényeit, énekszámait rendre meg kellett ujránia, ugyszintén Trippnek is. — Rátónyi Tillának (Harriet) ma szintén jó napja volt, hangja is jobban érvényesült, no meg ésbontóan szép doktriks volt. — Rédey (Vandergold) az életut milliomosban nagyon jó volt. — Gabányi László ki minden áldott este játszik (az áldatlan vasárnapokon még délután is), ma is igen jól játszott, még énekel is. Mondhatom a leghasználhatóbb tagja a társulatnak. A többiek kis szerepeikben járultak hozzá az est sikeréhez.

Csütörtökön, jan. 17-én, „Folt, amely tisztit”, híres spanyol dráma ment félhét telt ház előtt. — Rápolthy Katinka (Matilde) első fellépte volt ez. Osmerjük tavalyról Kunhegyiektől, szerettük is; akkor barna parókája jobban illett a spanyol szépség egyéniségébe, mint most a szőke. Matilde jeles ábrázolója ez előtt két évvel Gazdy Aranka még élénk emlékeinkben él, oly Matildét még egyet nagy darab földön hiába keresnénk. A Rápolthy Katinka Matildeja hogy oly érvényre nem jutott, mint kellett volna, partnere a hibás, bár voltak nagyon jó jelenetei, mikért a publikum elismeréssel adózott. Volt kihívás elég, hódolói egyikétől szép csokrot kapott. — Gyurmán Alice (Enriquetá) megtestesült szende roz volt — olyan Enriquetát mint ő volt még nem láttunk. — Tisztességes sikert ért el Gulyás is (Don Justó) szerepében figyelemre méltó; buffó szerep nem való neki. — Krasznay (Fernandó) bizony nagyon gyenge ábrázolója volt Fernandónak. — Erdélyi G. (Donna Concepcion) Rákos (Don Lorenzó) Kovács (Julio) megállták helyüket.

Pénteken, január 18-án, félhétórakkal „Szulamit” egészen telt ház előtt, korrekt előadásban. — Rátónyi Tilla és Jakab voltak a telt ház mágnesei.

Szombaton, jan. 19-én, az izraelita női jótékonyegyesületnek farsangot nyitott bálja miatt szünet.

Ma: d. u. 3 órakor félhétórakkal „Csipke Rózsika”, este fél 8 órakor, rendes helyárakkal „Boszorkányvár.”

Heti műsor.

Hétfő: Cifranymoruság (félhétórakkal.)

Kedd: Bölcső (Ujdonság. Itt először.)

Szerda: Szép Heléna.

Csütörtök: Sabin nők elrablása.

Péntek: Boszorkányvár (félhétórakkal.)

Szombat: Görög rabszolga.

a+b.

Irodalom.

Az „Adalékok Zemplén-vármegye Történetéhez” c. folyóiratunknak jan. havi füzeté még mindig tartó technikai okok miatt, f. hó 25-én hagyja el a sajtót.

A kiadóhivatal.

A „Nagy Iván” családörténeti értesítő (szerkeszti Komáromy András dr. a Magyar Tudományos Akadémia lev. tagja és Pettkő Béla a M. Történelmi, a M. Heraldikai és Genealogiai Társulatok igazgató-választmányának tagja) III. évfolyamába lépett az 1901. jan. 1-ével. A „Nagy Iván” hézagot pótló tudományos folyóirat és méltó arra, hogy a családörténelem iránt érdeklődő művelt magyar közönség támogatásával a szakirodalomban maradandó helyet biztosítson magának. A „Magyar Iván” szakadatlanul folytatja a Királyi Könyvek-ben, a törvényhatóságok levelestáiraiban, ugyszintén a nyilvános gyűjteményekben őrzött cimereket nemes levelek ösmertetését; hasznos szolgálatot tevével ezzel ugy az egyes családok, mint általában a heraldikai szakirodalomnak. Az 1754—55. évi országos nemesi összeírásból eddigelő 20 vármegye nemesiségének pontos névjegyzékét közölte a „Nagy Iván”. Az egész konkripció, bár vázlatos, de legalább külső vonásaiban hü képet fogja adni a XVIII. századbeli magyar nemzetet alkotott kiváltságos társadalmi osztálynak. — A „Nagy Iván” most megjelent II. kötetében összesen 35 régebb és újabb magyar nemes család története és leszármazása foglaltatik 26 cimerrajzzal, a melyek jobbra az eredeti adománylevelek, vagy hiteles pecsétlenyomatok után pontosan készültek, Egyes dolgozatok valóságos monográfia számba mennek és kivétel nélkül hitelt érdemlő forrásokon, többnyire eredeti okmányokon alapulnak. „Hivatalos Ertesítő”-je pedig, melyben a m. kir. belügyministerium, mint legfőbb nemesi hatóság részéről régi nemességek elősmertésére, pröledikátumok igazolására, ősfák hitelesítésére kiadott határozatokat közli — mintegy az élő nemesség nyilvántartásának tekintendő. Tárca rovatunkban jövőre is közérdekű, heraldikai és genealogiai közleményeket, könyvismertetések és más szakba vágó dolgozatokat ad. Folytatja az országban elszórtan lévő ösmertetlen cimereket levelek és leszármazási adatokat tartalmazó Halotti Beszéd sorozatát és a lehetőségig nagyobb tért nyit a fölöttébb hasznosnak bizonyult Kérdések és Feleletek számára A „Nagy Iván” augusztus és szeptember kivételével ezután is havonként fog

megjelenni, 3—4 nyomtatott ivre terjedő füzetekben cimerekkal és nemzedékrendi táblákkal. Előfizetés a régi marad: évenként 10 korona. A „Nagy Iván” kiadóhivatala Budapest, I. kor., Vár, Országos Levéltár. Melegen ajánljuk a „Zemplén” t. közönségének szives érdeklődésébe és pártfogásába.

A „Vasárnapi Ujság” január 6-iki száma harminc képpel s a következő tartalommal jelent meg: „Gróf Zichy Géza” (areképekkel). — „Gróf Zichy Géza mint ember.” Dr. Závory Sándortól. — Költemények: „Téli vers” Lévy Józseftől; „Tóth Klára.” Calamustól. — Regénytár: „A szentandrási bíró fia” Elbeszélés Irta Jókai Mór. (Linek Lajos rajzaival). — „A lovagló mester.” Elbeszélés az amerikai életből. Irta F. W. Wharton Angliból fordította S. A. (képekkel). — „Koko” Elbeszélés Ira Vertesi Arnold — „Az új országghaz falfestményei” (képekkel) Dudits Andor és Kriesch Aladár falfestményei után). — „Lakott világot.” — „Lefőzte a bárót” — „Délafrikai képek” (eredeti fényképfelvételekkel a transzváli háborúból). — „Pau Rikhard” (areképpel). — „Köt festmény Innocent Ferencről” (képekkel). — „Épület fölemelések a Margitszigeten” (képekkel). — Irodalom és Művészet. Közintozatok és Egyesületek, Sakkjáték, Képtalány Egyveleg, stb. rendes heti rovatok. — A Vasárnapi Ujság előfizetése ára negyedévre négy kor., a „Politikai Ujdonságok”-kal és „Világkrónika”-val együtt hat korona. Megrendelhető a Franklin Társulat kiadóhivatalában (Budapest IV. ker. Egyetem-utca 4. sz.) Ugyanitt megrendelhető a „Képes Néplap”, legolcsóbb újság; a magyar nép számára, félévre 2 korona 8) fillér.

Czimbalmozók figyelmébe A nagykedveltségnek örvendő „Czimbalom Szalon” folyóirat 3-ik és 4-ik száma megjelenéven az ismét szép és szórakoztató füzetet nyújt előfizetőinek és a czimbalom hangszer kedvelőknek; mert a szerkesztő Erdélyi Dezső-czimbalom tanár átiratai oly eredetiek, hogy azokat valóban élvezettel játszhatja minden czimbalmozó. A 3. füzet tartalma 1. Sir az erdő 2. Csantavári kis bicska. 3. Álom volt a mi szerelemünk 4. Bujdosik a kedves rózsám-5. Túl a Tiszán és 6-ik Magyar Ábránd. A fonóba szól a nóta és a Miért is szerettek oly nagyon dalok felett. A 4. füzet tartalma 1. Rózsabokor, de árva, 2. Ninesen a királynak, 3. Cigány Panna. 4. Rózsabokorba jöttem a világra 5. Fősvény az én uram szörnyen 6. Fekete szem éjszakája. 7. Schubert Jekező 8. Chopin Jmpromptir Előfizetése negyedévenként egyes szám ára 1 korona 20 fillér. Előfizethetni legolcsóbbul postautalványon a „Czimbalom Szalon” kiadóhivatalában Budapest, Károlykört 8. sz.

Egyesületi élet.

Polgártársak!

A kassai kereskedelmi és iparkamara érdekes titkárának, Deil Jenőnek, aláírásával vettük és adjuk a következő szöveget:

A törvényhozás bölcsességének köszönhetjük az 1900. évi XXV. törvényeknek megalkotását, mely megszünteti azt az abszurd állapotot, hogy a külföldi utazó kereskedő és kereskedelmi utazó hazánkban nagyobb jogokat élvezzen, mint saját hazájában.

A kereskedelmi utazó Ausztriában csak a szakbavágó iparost és kereskedőt keresheti fel, míg nálunk a fentidézett törvény életbeléptének napjait végig házalhatja az országot faluról falura, városról városra, házról házra, családról családra és elszedheti az adóteher súlya alatt összegörnyedő helyi iparosunk és kereskedőnk elől a megrendelést, elveszi mindennapi kenyérét, lehetetlenné teszi megélhetését.

Polgártársak! Ne tőrjünk többé ezt a borzasztó állapotot.

Az általános üzletpangás idejében ne üzzön belőlünk gúnyt az idegen. Állítsuk fel a vámsorompót házaink, lakásaink előtt!

Addig is míg a kereskedelmi minister úr megjelöli a törvény életbelépésének napját, védekezzünk az idegennel szemben és tiltsuk ki házainkból, lakásainkból a kereskedelmi utazókat, a vigéceket, a legveszedelmesebb házalókat, kik a törvény által nyújtott kegyelmi időt kihasználva sáskamódra lepik el az országot, hogy még egyszer nagy, vészes aratást tartsanak.

Polgártársak! Űzzétek el a vigéceket és védjétek meg a helyi iparosok és kereskedők százait.

A dalosok mulatsága. A „sátoralja-uj-helyi dalárda” a f. hó 10-én tartotta dallal és táncal egybekötött szokásos havi mulatságát. A kedves alkalomnak látogatottságát és fényét ezuttal emelte, hogy a vármegye székháza nagy termében tartották. Vacsora közben és után a dalosok sok tapssal jutalmazott karéneket adtak elő, azután hozzájuk méltó fiatalos kedvvel és animóval neki láttak a tánecnak és, dícséretére a fiatalság kitartásának, a hajnali órákig táncoltak.

Nyilvános köszönet.

Weinberger Dávidné urnő 20 koronát Perlmutter Sámunné s Wilhelm Henrikné urnők pedig egy egy ingyen ebédet adományoztak az izr. népkönyháának.

Javaslatok a közigazgatás egyszerűsítéséről.

Irta: Dókus Gyula, főjegyző.

II.

Az 1868. XXXVIII. tc. A népoktatásról.

1891. XV. tc. A kisdédovásról.

1895. XLII. tc. Az izraeliták vallásáról.

1895. XLVI. tc. A vallás szabad gyakorlásáról.

1876. XXVIII. tc. A népoktatási hatóságokról szóló törvények és az ezen törvények alapján kiadott kormányrendeletek, törvényhatósági és városi szabályrendeletek folytán keletkezett ügyekben eljárának:

I. fokon 1. Vármegyékben a főszolgabírák.

2. Városokban a kebelükből alakított szakválasztmányok.

3. Budapest fő- és székvárosban a kijelölt előljárók.

II. fokon Vármegyékben, Budapest fő- és székvárosban s a törvényhatósági joggal felruházott városokban a kir. tanfelügyelők.

III. fokon: A vallás- és közoktatásügyi minister.

Az 1895. XXXI. tc. A házassági jogról.

1895. XXXIII. tc. Az állami anyakönyvi vezetésről, valamint az ezen törvények alapján kiadandó kormányrendeleteket és a népmozgalmi statisztika adatgyűjtését illetőleg járjanak el:

I. fokon: Az állami anyakönyvvezetők,

II. fokon: Az állami anyakönyvi felügyelők.

III. fokon: A belügyminister.

A bíróság és az igazságügyminister hatáskörébe tartozó ügyek azonban ezen hatósági fokokat nem érintenék.

Az 1879. XXXVI. t. c. A közös hadsereg és honvédség beszállásolásáról.

1893. XXXVII. t. c. A népfelkelés némely csoportjainak jelentkezési kötelezettségéről és az

1899. VI. tc. A véderőről szóló törvények, valamint az ezen törvények folytán kiadott kormányrendeletek, városi és vármegyei szabályrendeletek alapján intézendő ügyekben, kivéve a közös hadsereg és honvédség változásainak nyilvántartását és a behívók kézbesítését, a mi a kapitány, illetve a községi előljárók intézési köréhez tartozik, eljárjanak:

I. fokon. Vármegyékben a főszolgabírák és polgármesterek,

Törv. hat. joggal felr. városokban a kapitány.

Budapest fő- és székvárosban a katonai ügyosztály.

II. fokon. Vármegyékben az alispán, Törvényhatósági városokban a polgármester. Budapest fő- és székvárosban a főpolgármester.

III. fokon. A honvédelmi minister.

A többi törvények, nevezetesen:

az 1848. XVIII. tc. A sajtótörvényről.
1874. XXXIII. tc. A képviselő választásáról.

1875. L. tc. A kézbesítésekről.

1876. VI. tc. A közig. bizottságról és az ezt módosító 1882. XX. tc.

1877. XX. tc. A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről és az ezt módosító 1885. VI. tc.

1879. L. tc. A magyar állampolgárság megszerzéséről és elvesztéséről.

1881. XLI. tc. A kisajátításról.

1881. LXVI. tc. A törvények kihirdetéséről.

1883. XVIII. tc. A magyar korona országai egyesített címerének és az ország külön címerének magánosok és magán jellegű testületek által való használatáról.

1883. XV. tc. A megyék háztartásáról.

1883. I. tc. A köztisztviselők minősítéséről és az ezt módosító 1889. XXVI. 1883. XXIII. tc. A fegyveradóról és vadászati adóról.

1883. XXV. tc. Az uzsoráról és közös hitelügyletről.

1883. XLIV. tc. A közadók kezeléséről.

1884. XIV. tc. A Tisza és mellékfolyóinak szabályozásáról.

1885. XXIV. tc. A házközösség megszüntetéséről.

1886. XXII. tc. A községekről.

1886. XXIII. tc. A közigazgatási tisztviselők, segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet tagjai elleni fegyelmi vizsgálatról.

1894. XV. tc. Az örökösödésről.

1894. XXXII. tc. A gyermekek vallásáról.

1896. XXXIII. tc. A bűnvádi perrendtartásról.

1897. XXXIII. tc. Az esküdtbíróokról.

1898. IV. tc. A községi és egyéb helynevekről.

1898. XXI. tc. A nyilvános betegápolás költségeiről szóló törvényekben és az ezen törvények alapján kiadott kormányrendeletek, városi és vármegyei szabályrendeletek végrehajtása a jelenleg is eljárni hivatott közegek és hatóságok hatásköre hagyandó meg, az első helyen javasolt jogorvoslati korlátozásokkal.

2.

Törvénykönyveink és a kiadott néhány eljárási szabály a jogorvoslatnak különböző neveit állapítják meg. Van olyan jogorvoslati mód is, hogy amidőn már háromszor vagy négyszer fellebbezve lett az ügy, még a negyedik vagy ötödik fokon a közigazgatási bírósághoz is lehet jogorvoslatért fordulni, pl. az 1886. évi XXII. tc. 17., 18. és 33-ik §-ai, az 1868. évi XXXVIII. tc. 23., 26. és 143. §-ai, az 1890. évi I. tc. 49. és 50. §-ai, az 1883. évi XX. tc. 2. és 3. §-ai, s az 1876. évi XIII. tc. 113. §-a eseteiben. Jogorvoslati határidőnk is négyféle van.

A jogorvoslatnak csak egy módját, még pedig a fellebbezést, három fokban javasolom megállapítani. A harmadik fokot azon ügyekben, a melyeket az 1896. év XXVI. tc. értelmében a közigazgatási bírósághoz is lehet fellebbezni, — ezen bíróság képezze:

A kihágási ügyekben, mint azt részletesen előadtam, az 5 korona pénzbírságot meg nem haladó I. fokú, továbbá a 10 korona pénzbüntetést, vagy 2 napi elzárást, esetleg mindkettőt együtt alkalmazva meg nem haladó II. fokú, valamint a 100 korona pénzbüntetést és 5 napi elzárást, vagy mindkettőt együtt alkalmazva meg nem haladó és az I. fokú határozattal egybehangzott II. fokú határozatok ellen fellebbezéssel élni ne lehessen.

Azon többi közigazgatási ügyekben, a melyekben az I. és II. fokú határozat egybehangzó, fellebbezéssel élni csak azon egy esetben engedjék meg, ha az 1896. évi XXVI. tc. a jogorvoslat elbírálására illetékes hatóságul a közig. bíróságot jelölte ki.

A jogorvoslat határidejét kihágási ügyeknél 5 napban, minden más közigazgatási ügynél 15 napban javasolom megállapítani, a mely a határozatnak szóval történt kihirdetése esetén az ezt követő naptól, az írásban kiadott határozatoknál a kézhezvételt követő naptól és a jogorvoslatnak postára tételeig, nem pedig a megérkezésig számítandó. A jogorvoslat jogosultságára az, hogy a szóval lett kihirdetésnél be lett-e jelentve, vagy sem, joghatálylyal ne bírjon.

A kihágási és más közigazgatási ügyekre egyenlő jogorvoslati határidőket

megállapítani célszerűnek nem tartom, mert a kihágási ügyek természete megkívánja, hogy azok lehető gyorsan befejezést nyerve végrehajthatók legyenek, vagyis, hogy a megtorlás lehető gyorsan kövesse a cselekményt vagy mulasztást, mert csak ez szolgál méltó büntetésül, példaként ez hat és ez adja meg a közönségnek a hatóság iránti jogbizalmat. A nem kihágási ügyekben a fellebbezési határidő ugyanolyan rövidre nem szabható, mert azok között sok olyan van, amelyhez a jogorvoslatához szükséges adatok a rövidre szabott határidő alatt be sem szerethetők. De ha tulságosan rövid a jogorvoslatu határidő, bizonyos esetekben jogsérelmet is képez, a melyet egy jogállam sem alkalmaz. A porosz közigazgatás pl. a melyet ez idő szerint a legtökéletesebbnek kell elismernünk, az 1883. évi július hó 30-án kiadott általános közigazgatási törvényében a jogorvoslatok határidejét 14 napban állapította meg.

A közigazgatási hatóságok hatáskörébe utalt kihágások eseteiben követendő eljárás szabályozása tárgyában 1880. évi augusztus 17-én 38547. sz. alatt kiadott szabályrendelet 75. §-ának azon intézkedését, hogy a jogorvoslati szándék az ítélethirdetésnél bejelentendő, s 3 nap alatt írásban beadandó, azért javasolom mellőzendőnek, mert ez csak a rendőri kihágásokra alkalmazható anélkül, hogy jogorvoslati korlátozást ne képezzen, már pedig törvényeink nagyobb része olyan cselekményeket és mulasztásokat sorol a kihágások közé, a melyek egyáltalán rendőri kihágásoknak nem minősíthetők, s így a nagyobb személyi szabadságot adó jogorvoslati határidőt kell alkalmaznunk.

3.

A közigazgatási ügyek kézbesítése ma a járási hatóságok és a községek közvetítésével eszközöltetik. A bírói kézbesítésekről alkotott 1875. X. tc. és az ezen törvény végrehajtása tárgyában 1875. évi július hó 5-én 2036. sz. alatt kiadott szabályrendelet, továbbá az 1880. évi július 28-án 21363. sz. alatt kelt igazságügyi és 1877. évi március hó 22-én 4924. sz. alatt kiadott belügyi miniszteri intézkedések a bírósági és adóügyi kézbesítéseket, a véderőről rendelkező 1889. évi VI. tc. végrehajtása tárgyában kiadott utasítás pedig a katonai behívó jegyek kézbesítését a községi előljárók kötelességévé teszi, s különösen a jegyzők munkafeladatát szaporítja.

Ugy a közigazgatási, mint az adóügyi és bírósági kézbesítések, valamint a katonai behívók kézbesítése a posta útján könnyen volna eszközölhető. Erre nézve javaslatom a következő:

Magánfeleknek és hatóságoknak szóló mindennemű ügyek közvetlenül, posta útján legyenek kézbesítendők, még pedig akként, hogy azon intézkedések, melyeknél az átvételnek igazolása az ügy elbírálására vagy befejezésére befolyással bír, a félre címzett zárt borítékban postára adandók; a leadó posta állomás kézbesítő vényt állít ki, amelyre nemcsak a levél, hanem az ügy iktatói száma is feljegyeztetvén, a félnek kézbesítetik, aki viszont a vényet aláírván, a küldeményt kézhez kapja. A kézbesítés ezen módja nemcsak saját hatósági területén, hanem más hatóságok területén is alkalmazandó volna. Azon helyeken, ahol posta nincsen, az ilyen levelek épen úgy lennének kezelendők, mint a község lakosai részére érkező ajánlott levelek, vagy csomagok, ott ugyanis, ahol posta nincsen, előbb a vényet kell az érdekelt, magán egyének aláírni, s csak azután kaphatja meg a csomagot, vagy küldeményt. Azon ügyek pedig, amelyek egyszerű tudósítást tartal-

maznak, zárt borítékban, a félre címzetten, mint a magán levelek, pósta utján kézbesítendő.

A póstai leadó vevények az illető postahivatal által a kézbesítést kérő bíróság, vagy hatósághoz azonnal visszaküldendők, amely azt vevény ellenében átveszi, s az iratesomóhoz csatolja.

A kézbesítés ezen módja által a közigazgatási hatóságok és közegek a kézbesítések közvetítésének terhes és sok időt elrabló munkájától, a bíróságok pedig a társbírók ilyenmő megkereséseinek írásbeli és póstai intézésétől megkíméltnek. Azon számtalan panasz, mely különösen a bíróságok részéről emeltetik a közigazgatási hatóságok és kézbesítő közegek ellen, mind megszűnnék, és megszűnnék az a sok visszaélés is, mely a községi kézbesítők járatlanságára és tudatlanságára számítva elkövetetik.

Az adóhivatalok az adómegintéseknél már is a póstát veszik igénybe, még pedig akként, hogy szelvényes levelezőlapok utján közlik az adózókkal tartozásaik összegét, s hívják fel őket annak kiegyenlítésére. A fél a levelezőlap szelvényét aláírni, s a kézbesítő vagy póstaszolga küldőnek visszaadni köteles; a pósta aztán az aláírt szelvényt az adóhivatalhoz teszi át, ahol az elévülés igazolása végett okmányként megőrzetik.

Különösen miután a nm. belügyminisztérium azon községekre nézve, amelyekben postahivatal nincsen, az 1889. évi április hó 20-án 29913. sz. és július hó 14-én 73882. sz. alatt kiadott körrendeleteivel a póstai küldemények kézbesítését — a lakosság póstai magán küldeményeinek kézbesítését illetően — már szabályozta, a n. m. kereskedelemügyi minisztérium pedig 1900. évi július hó 25-én 39791. sz. alatt kelt s a n. m. belügyi minisztériumhoz intézett átiratában kimondotta, hogy a kézbesítő és gyűjtő járatok (faluzó levélhordók) intézményét életbe léptette és azt fokozatosan az egész országra kiterjeszteni kívánja; ezen utasítás csekély módosítással, nevezetesen annak kimondásával, hogy a bíróságoktól és hatóságoktól magánfelek részére érkező póstai levelezések után kézbesítési díj nem fog szedetni, mivel azok hivatalos iratoknak tekintendők, nemcsak a küldő, hanem a címzettre nézve is, a kézbesítési ügy rendezhető, s a panaszok megszüntethetők és úgy a szolgabírák, mint a községi előjárók nemcsak a kézbesítéssel járó idővesztegetéstől, hanem a kézbesítési iktatókönyv vezetésétől, a kézbesítések technikai munkájától is meg lesznek kímélve.

Ha egy községben mindennemű kézbesítéseket számítva évenként csak 100 ügyet kell is kézbesíteni, az ország 12606 nagy és kis községeiben 1260600 ügydarab kézbesítendő, s ha minden kézbesítésre csak 1/4 órát számítunk, amelynél átlagban bizonyosan több szükséges, különösen az írástudatlanoknál, akiknek száma nagyobb, 315150 órát eredményez, mint amennyi idő egy évi kézbesítési munkára szükséges. Egy kézbesítő napi munkaidejét 10 órába véve fel, több mint 100 alkalmazottnak egész éven át csak a kézbesítéssel kell foglalkoznia.

4.

A) A büntetéspénzek rendeltetése.

A fogház és elzárás büntetés végrehajtása és a pénzbüntetések befolyó összegek felhasználása tárgyában alkotott 1892. XXVII. tc. 3. §-a rendel, hogy mindennemű pénzbüntetés hacsak az ítélet alapjául szolgáló törvény, miniszteri rendelet, vagy az 1879. XL. tc. 1. §-ánk 3. és 4. pontja alapján megállapított szabályrendelet világosan más rendelkezést nem tartalmaz, az igazságügyi miniszter keze-

lése alá tartozik s a felmerülő szükséghez és célszerűséghez képest letartóztatási intézeti építkezésekre, javítóintézeti és rabsegélyezési célokra fordítandó.

A törvény, kormányrendelet vagy vármegyei szabályrendelet által kihágásnak minősített cselekmények, vagy mulasztások büntetéséből befolyó pénzeknek azonban csak 2/5. része jut az államkincstárba, mert a tulnyomó rész a vonatkozó szabályok értelmében közegészségi, iskolai, állategészségi, erdei, ipari célokra, vagy az utalás és a községi szegényalapok javára fordítandó.

A szegényügy hazánkban nincsen rendezve s a koldulás, mely pedig igen sok bűn elkövetésére ad alkalmat, addig be sem tiltható, míg a szegényügy rendezve nem lesz. A községi szegényalap javára befolyó pénzek rendszerint háztartási célokra költetnek el. Vármegyénk ennél jobbra szabályrendeletileg intézkedett az iránt, hogy a szegényalapok a községtől bevonassanak és egy összegben, mint vármegyei szegényalap kezeltessek. A melynek évi kamatai aztán azon községek közt, a melyek szegényeik eltartásáról gondoskodnak, arányosan kiosztatnak.

Javasolom, hogy a fennálló összes törvények, kormány- és szabályrendeletek alapján kirótt összes pénzbüntetések a már meglévő, vagy ezután létesítendő törvényhatósági szegényalapot illessék. Ha aztán ezen alapok a kormány által számba véve, tekintélyes nagyságra fognak emelkedni, rendeztessek országosan a szegényügy s az ebből felmerülő tartási és segélyezési összegek a törvényhatósági szegényalapok jövedelmeiből fedeztessenek.

A büntetéspénzek elforgácsolt rendeltetésével a törvényeinkben kijelölt célok egyike sem érhető el sikeresen vagy csak olyan mérvben is, hogy annak maradandó vagy közhasznú eredménye egyelőre meg legyen. De ha az összes pénzbüntetések összegyűjtjük, olyan tekintélyes alapot teremthetünk, a melylyel egy célt megvalósíthatunk. Az országnak nemcsak legemberibb, hanem a polgárság vagyoni és személyi biztonságát tekintve, eminens feladatát képezi a szegényügy rendezése, a mely előbbvaló mindazon célok megvalósításánál, melyekre a kihágási büntetéspénzek ez idő szerint gyűjtetnek, vagy fordítatnak.

A közigazgatási büntetéspénzek rendeltetését egységesítsük akként, hogy azok mind a szegényalapot illessék.

B) A büntetéspénzek kezelése, nyilvántartása és elszámolása.

Az 1880. XXXVII. tc. 42. §-a alapján kihágási ügyekben illetékes közigazgatási tisztviselők számára az általuk megállapított pénzbüntetések kezelése tárgyában kiadott 38547/1880. számú utasítás szerint a pénzbüntetésekről, valamint a cseléd rendőri, közegészségi, erdei, ipari, vízrendőri, állategészségi, halászati, mezőrendőri stb. kihágási ügyekben kiszabott pénzbüntetésekről is egy-egy kihágási pénznaplót és nyilvántartást kell vezetni. Javasolom, hogy az összes kihágásokról egy, a nyilvántartást is magában foglaló pénznapló vezettessék, a mi nagyon egyszerűen kivihető volna, ha az eddigi nyilvántartást két rovatval megtoldanók. Az egyik új rovat címe lenne: „a pénzbüntetésből és eljárási költségéből befolyt összeg.” A másiké pedig: „A pénzbüntetésből és eljárási költségéből kiadott összeg.” A „Jegyzet” rovatba végül bejegyeztetnék az okmány száma, a melylyel a kiadás megtörténte igazoltatik.

A pénzbüntetések úgy, mint azt a nm. belügyminisztérium 1895. évi április hó 18-án 33789. sz. alatt kiadott rendeletének 1. pontja elrendeli, havonként az illetékes pénztárba volnának beszállítandók cheque-fizetési lapokkal, melyeknek hátára

az összeg rendeltetése is rájegyeztetnék. Ezzel mellőzhető volna az idézett rendeletben előírt kettős jegyzék, mert a postahivatal az illető pénztárnak a részére küldött összegekről és azoknak rendeltetéséről úgy is küld minden egyes esetben kimutatásokat, illetőleg elszámolási kivonatokat, a mi elegendő lenne az ellenőrzésre.

Az idézett rendelet 2. pontjának negyedik bekezdése szerint vezetendő törlelési lajstromot is, mellőzendőnek tartom és pedig azért, hogy a főszolgabíró, illetve kapitány az egyesített nyilvántartási pénznaplót a vonatkozó okmányok és ügyiratok kapcsán minden év január 15-én és július 15-én az alispánnak, törvényhatósági joggal felruházott városokban a polgármesternek bemutatni legyen köteles, a ki a pénznaplót számvevőileg felülvizsgálta, a törlelőknek megállapított összegeket a számvevőség által veres tintával bevezeteti s a félévi zárlatot, a törlelést és jóváhagyási záradékot rávezettetésén, aláírásával ellátja és 5 nap alatt a számadásttevőnek visszaküldi. Ha pedig azon javaslatom, hogy a közigazgatási uton kirótt összes pénzbüntetések a vármegyei szegényalapot illessék, el nem fogadtatik, akkor az alispán az évi zárlat eredményéről az illetékes minisztériumhoz és a belügyminiszterhez a számvevőség által készített pénztári kivonatot terjeszsen fel, melybe azonban csak a végeredmények legyenek bevezetve.

Igy a kezelés, nyilvántartás és elszámolás egyesíthető és egyszerűsíthető lesz s úgy a nm. igazságügyminisztérium számvevősége, mint az alispán és különösen az I. foku hatóságok tekintélyes munkától lesznek megkímélve, egy nagy kérdés, a szegényügy kérdése pedig rendezhető lesz.

5.

A közpénzeknek, ide értve a közadókat is, póstán a cheque és clearing forgalom utján továbbítása a pénzkezelést nagyon egyszerűvé tenné s a községeket a kötelező jelentkezések megszüntetése, a községi bírák utiköltségeinek megtakarítása által tetemes kiadásoktól kímélné meg s így idő és pénzbeli megtakarítást eredményezne. A vármegyei pénztár kezelését, feloldatván a községeknek különféle címeken kiadandó nyugták kiállításától, egyszerűsíteni. Ez azonban minden vonalon ez idő szerint még ki nem vihető s vármegyénkben csak a nagyközségek és körjegyzőségek, továbbá a rendezett tanácsú város és a főszolgabírói hivatalok körében volna alkalmazható, mivel vármegyénk 451 községének csak alig 1/10-ed részében van postahivatal. A legtöbb községi bíró postáját csak a szolgabírói, vagy körjegyzői székhelyén találja. De másrészt kisközségeink bírái a cheque-lapot még kitölteni sem képesek. Ezekre nézve tehát akként kellene intézkedni, hogy a körjegyzők bizonyos napokon a körükhöz tartozó községek bíráit behíván, az egy rendeltetésű pénzeket egy cheque-lapon adják fel póstára, természetesen a fizetési lapra jegyezve a küldő község nevét és az összeget.

Nehogy pedig a pénzek a póstatakarékpénztáraknál csekély kamattal huzamosabb ideig kezeltessek, kötelezendő volna az elfogadásra illetékes hatóság, hogy az utalást 15 naponként eszközölje.

6.

A közpénzeknek a megyei pénztárba lett betérjesztéséről a községi előjáróság az alispánnak és a főszolgabírónak a megyei pénzkezelésről és számvitelről 37169. szám alatt alkotott szabályzat 100. §-a ér-

telmében, minden egyes esetben jelentést tenni köteles. 451 községnél, ha csak az uti és vármegyei pótadókat egy jelentésbe foglalva négy alkalommal küldik is be, ez vármegyénkben a főszolgabíróknál és az alispánnál külön-külön 1892 ügyszámot eredményez. Ha a közpénzek a cheque-ek által, póstatakarékpénztár útján lesznek betérjesztve, ezen jelentések mellőzendők lesznek.

A közérdekű határozatok és szabályrendeleteknek a hivatalos közlönyben leendő meghirdetése esetén a hirdetés megtörténtét igazoló bizonylatok betérjesztése mellőzendő lesz s csak a netaláni fellebezések fognak beküldetni, ilyeneknek a kitűzött határidő alatti be nem küldése fellebezés be nem adását igazolván.

A kisedővásról alkotott 1891. évi XV. te. alapján 1892. évi október hó 8-án kiadott 41000. számú utasítás 3. §-a, valamint a népiskolai közoktatást rendező 1868. évi XXXVIII. te. és 1876. évi XXVIII. te. végrehajtása tárgyában kiadott 20311/1876. számú utasítás 1. §-a értelmében a tanköteles gyermekeket és a 3-6 év közötti óvodaköteleseket a községi előljárók házról-házra járva összeírni kötelesek, és pedig az óvodaköteleseket március vagy április hóban, a tanköteleseket a tanév kezdete előtt két hónappal, vagyis július hóban és az összeírást két példányban elkészítvén, annak egyik példányát a község levéltárában kell elhelyezniök, illetőleg az iskolai előjáróságnak vagy előjáróságnak átadniök, a másik példányt pedig a közigazgatási bizottsághoz kell betérjeszteniök. Ezen összeírásnak két példányban való elkészítése felesleges, mert a közigazgatási bizottságnak a névszerinti összeírásra szüksége nincsen, a bizottság csak arra hivatott meggyőződést szerezni, vajjon az összeírás fogantatott-e és hogy mennyi az egyes községek tan- és óvodaköteles gyermekeinek száma? Erre pedig elegendő, ha az eredmény főösszege jelentetik be. Javasolom ezért, hogy a tankötelesek és a 3-6 év közötti óvodakötelesek összeírása csak egy példányban készíttessék el s annak csak végösszegei jelentessenek be a közig. bizottságnak. A névszerinti összeírás aztán a községnél őriztessék meg, illetőleg az iskolai hatóságoknak adassék át. Javasolom továbbá, hogy a hadkötelesek és az óvodakötelesek összeírása egy és ugyanazon alkalommal fogantatassék, mert a különböző időbeni házról-házra való összeírás csak felesleges munka s az óvodakötelesek épp úgy összeírhatók július hóban, mint a tankötelesek, annak semmi elfogadható indoka nincsen, hogy az óvodakötelesek miért csak március, vagy április hóban s a tankötelesek július hóban írhatók össze. Ha a 120600 községben kétszer kell az összeírást fogantatítani és e célra minden községnél csak egy napot számítunk, ez a munka így is 250000 napot vesz igénybe, a mi legalább 250 előjáró egész évi munkájának felel meg. Az összeírás idejét, tekintettel a mezei munka időre, a mikor a szülöket nem lehet otthon találni, április hóra javasolom megállapítani.

A nm. belügyminisztérium 1891. évi 93300 és 1893. évi 6136. szám alatt kiadott rendeletei alapján a katonai háromszögelési jegyek, gulák, a kataszteri felmérési jegyek stb. megrogálásáról a községi előjáróságnak a főszolgabírákhoz, a főszolgabíró és polgármester az alispánnak s az alispán a budapesti m. kir. háromszögelmérési hivatalnak csak előforduló esetekben köteleztessenek jelentést tenni.

Az 1876. évi XIV. te. 23. §-ának rendelkezése szerint a halottkém köteles a gyógykezelés nélkül elhalt 7 éven alóli gyermekekről a községi előjáróságnak, az pedig a járási hatóság és a törvényhatóság útján a belügyminiszternek jelentést tenni. A mennyiben ezen jelentés csak a népmozgalmi statisztikához való adatgyűjtésre szolgál s az állami anyakönyvvezetők által az 1895. évi 60000. számú intézkedés alapján a 7 éven alóli elhalt gyermekekről a statisztikai hivatalhoz a statisztikai lap beküldetik. A halottkémnek, a községi előjárósághoz és ennek útján a felsőbb hatóságokhoz teendő jelentést mellőzni javasolom, annyival inkább, mert ez a közbeeső hatóságoknak is csak felesleges póstai munkát ad.

A nm. belügyminisztérium 1894. évi december hó 8-án 91954. szám alatt kelt rendelete alapján a roncsoló toroklob, torokgyík, vörheny, vereshimlő, hasi és kiütéses hagymáz, hőkhurut, kanyaró, agy és gerinc hártyalob, vérhas, fültömirtályob, kolera, szemesésködhártyalob, gyermekágyiláz és hasonló megbetegedésekről; az 1888. évi VII. te. és az 1893. évi II. te. értelmében a veszett, vagy veszettségben gyanus kutya kóborlásáról, a veszettségben gyanus állatokról, takonykór, bőrféreg, szájj- és körömfájás, ragadós tüdőlob, juhhimlő, tenyészbenéság rühkór és sertésorbáncról; az 1892. évi 45380. szám alatt kiadott kereskedelemügyi miniszteri intézkedés szerint a vámszedési jogot érintő változásokról; az 1885. évi XXIII. te. és az 1888. évi 33477. szám alatt kiadott kereskedelemügyi miniszteri intézkedés értelmében a hajómalmok és vízi művek tulajdonában beállott változásokról; az 1886. évi 22370. szám alatt kiadott belügyminiszteri körrendelet szerint a realjogi gyógyszerárak eladásáról vagy átruházásáról; az 1875. évi X. te. rendelkezése szerint a községi kézbesítők körében előfordult változásokról; az 1888. évi 627. számú miniszterelnöki és az 1888. évi 13803. számú belügyminiszteri rendeletek szerint a magyar címer használatára jogosult személyek változásáról; az 1886. évi 17737. számú belügyminiszteri intézkedés szerint a főrendiházi tagok elhalálozásáról; az 1874. évi 1209. számú belügyminiszteri intézkedés szerint az aranykulesosok elhalálozásáról; az 1886. évi 22790. számú belügyminiszteri rendelet szerint a gőzkazánok robbanásáról; az 1881. évi XXXIX. te. 2. §-a értelmében a műemlékek felfedezéséről; egyes törvényhatósági határozatok folytán a vagyon és személybiztonság állapotáról, zugiskolákról, kóbor és oláheigányok megjelenéséről stb. szokásban levő nemleges jelentések mellőzendők s a jelentés csak előforduló esetekben teendő meg.

Az állategészségügyről alkotott 1888. évi VII. te. végrehajtása tárgyában kiadott 40900. számú utasítás 36. §-a értelmében minden vásár után a vásártéren visszamaradt hulladékok összetakarításának és fertőtlenítésének meg vagy meg nem történtéről a községi előjáróság a főszolgabíróknak jelentést tenni tartozik. Ezen intézkedést oda módosítani javasolom, hogy csak azon esetekben köteles a községi előjáróság 14 nap alatt jelentést tenni, ha a vásárra jogosult az utasításnak eleget nem tett.

Az 1883. évi XXXIV. te. 81. §-a értelmében a főszolgabíró és polgármester köteles havonként az adóbehajtás menetéről jelentést tenni; amennyiben ezen jelentéseket a főszolgabírákhoz a községi

és körjegyzők terjesztik be, s a főszolgabíró tulajdonképpen csak póstása a községeknek, mert a törvény azon rendelkezésének, hogy a főszolgabírák a községi előjáróknak az adóbehajtás körüli tevékenységéről meggyőződést szerezzenek nem ezen kimutatások, hanem az adófőkönyvek és a befizetési napi jegyzékek átvizsgálásával tehetnek eleget: — ez a paragrafus oda módosítandó, hogy a községi előjárók a kimutatásokat egyenesen a pénzügyigazgatósághoz terjesztessék be, a főszolgabírák pedig kötelesek legyenek negyedévenként az adók behajtásának eredményéről az adófőkönyveknek a helyszínen való megvizsgálása által maguknak meggyőződést szerezni, s ennek alapján a szükséges intézkedéseket azonnal megtenni.

A főszolgabírák a közegészségügy, állategészségügy, tüzeset, vízjog és úrendészet körébe tartozó események bejelentésére is csak esetről-esetre lennének kötelezendők, s e tekintetben még a menleges jelentésektől is felmentendők.

A véderőről alkotott 1889. évi VI. te. és az annak végrehajtása tárgyában kiadott utasítás a főszolgabírákat és polgármestereket nemcsak a sorozási előmunkálatok alkalmával, hanem a sorozás befejezése után is számtalan statisztikai és leszámolási kimutatás betérjesztésére kötelezi. Az, hogy a sorozás megkezdéséig ezeket a kimutatásokat a főszolgabírák és polgármestereknek kell elkészíteni, a dolog természetében fekszik, mert addig az ő birtokukban vannak a szükséges adatok. A fősorozás után azonban a szükséges adatok már a hadsereg és honvédségnél is meg vannak, s így azok által épen úgy feldolgozhatók, mint a polgári hatóság által. Összehasonlítva ellenőrzésre is elegendő a hadsereg és honvédség kiegészítő parancsnoksága, egy harmadik ellenőrző közege semmi szükség nincsen. Sőt az, hogy három hatóság közösen állítja össze a kimutatást, sok esetben idővesztéssel jár, és pedig éppen a polgári hatóság nyilvántartása miatt, amely sohasem egyezik a katonai hatóságokéval. Ennek elkerülése végett több polgári hatóság úgy szokott eljárni, hogy az űrlapot valamelyik katonai hatósághoz küldi el, s az ott bevezetett adatokat minden utószámítás nélkül elfogadja, s a kimutatást aláírja. Azon polgári hatóság pedig, amely ezen kiegészítő módhoz nem folyamodik, eltérés esetén időt rabló utánszámításokkal és levelezésekkel sok időt céltalanul elveszteget. A különbözőzetek kiegyeztetése megakasztja a másodfoku hatóság jelentését is, mert addig, míg az összes első foku hatóság kimutatása összegyűjtve nincsen, a vármegye többi járásából beérkezett kimutatások sem küldhetők el és még ezen felül sürgetésekkel is kénytelen az időt vesztegetni.

Mindazon kimutatások és nyilvántartásokról készítenő jelentések, amelyek a fősorozás befejezése után a polgári és két katonai kiegészítő parancsnokság által az alispán útján a honvédelmi minisztériumhoz terjesztendők fel, — jövőre a polgári hatóság teljes mellőzésével csak a két kiegészítő parancsnokság által készíttessenek el és küldessenek fel a minisztériumba. Tetemes munka lesz ezáltal megtakarítva úgy a járasok és városok hivatalainál, mint az alispánnál, s a kérdéses kimutatások sokkal gyorsabban fognak eljutni az illetékes helyre.

Olcso bevásárlási forrás.

A legnagyobb cipőraktár S.-A.-Ujhelyben.

Halász Herman

ezelőtt

Özv. Rozsássy Lajosné

S.-A.-Ujhelyt, főtér, a „Vadász-kürt“ szálloda épületében

Ajánlja nagy raktárát

valódi karlsbadi és legjobb hazai gyártmányu kitünő bélelt Gork talpu és magas száru muszka

Lack uri cipőit

valód Halina- és vízhatlan vadász eszímákat,

valamint ujonnan berendezett

uri divatáru-cikk raktárát,

olcso árakkal!!

December 15-től január 15-ig

több mint tizezer darab elegáns uri nyakkendő és kalapok adatnak el.

Fiók üzlet: Rákóczy és színház-utca sarkán, kis piac.

A legolcso árutól a legfinomabbig.

Olcso és pontos kiszolgálás.

Első zemplén-megyei honi butor-csarnok
S.-a.-Ujhelyben.

Értesítés.

Van szerencsém a helybeli és vidéki n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy a „Vörös ökör“ emeletén lévő 5 teremben a legkényesebb izlésnek is teljesen megfelelőleg jól berendezett

BUTORRAKTÁRAMAT

a n. é. közönség kényelmére ezzel kapcsolatosan ugyanott a földszinten egy **nagyszabásu butorraktárral** megnagyobbítottam.

Kik eddig nálam bevásárolni szivesek voltak, meggyőződhetnek azon állításom igazságáról, hogy raktáramban csakis jó és szolid minőségű és bármilyen kivánalomnak megfelelő izlésteljes áruim vannak, miért is kérem e kedvező alkalmat megragadni és ígérem, hogy a n. é. közönség bizalmát mint eddig úgy ezután is igyekezni fogok kiérdemelhetni.

Kiváló tisztelettel

WILHELM HENRIK.

Kleinmann és Klein

tölgy-, épület- és szerszámfa raktára
S.-A.-Ujhely, Deák-utca (fapiacz).

Raktárunkban készletben vannak és mindenkor kaphatók **Tölgyfa gerendák, szarufák, léczek,** továbbá:

Kapu oszlopok . . . . . 2 koronától 5 koronáig.

Kerítés oszlopok . . . . . 70 fillértől 1 kor. 30 fillérig.

Ajánljuk kerégyártóknak **szerszámfákat, keréktalpak** és **küllőket; nyírfá és bükkfa rudakat,** ugyszintén nagy raktárt tartunk fűrészelt **tölgyfa** deszkából.

50 koronán felüli megrendeléseket helyben házhoz, vidékre a helybeli állomáshoz ingyen szállítjuk.

Vágott tűzifát eladunk mmászánsként 1 kor. 80 fillér; 2 mm. felüli megrendelésnél ingyen lesz házhoz szállítva.

Az uszoda szomszédságában lévő volt Vályi-féle kertből építkezésre alkalmas **házhelyeket** adunk el, akár egészben, akár pedig parcellákra osztva 10 évi amortizáció mellett.

Kleinmann és Klein.

Alapított 1887. évben.

BERCZIK NÁNDOR

A SZTÁLOS MESTER

S.-A.-Ujhelyt (Gubás-utca 242)

A dohánygyár közelébe.

Van szerencsém b. tudomására hozni, hogy Budapesten az elsőrendű gyárakban nyert szakismereteim, valamint az ottani iparrajziskola építészeti osztályáról 6 éven át nyert tanulmányaim alapján felvállalok és készítek mindennemű **épület- és butor-munkákat,** a legújabb divatu rajz és kézi munkák bemutatása mellett, — továbbá: **templom, gyógyszertár, bolt és malom-berendezési munkákat, portálokat** stb. szolid árakban.

Vidéki megrendeléseket a legpontosabban teljesítek és egy hozzám intézett levelező lapban kifejezett kívánságra bárhová szívesen személyesen is elmegyek.

MEGHIVÓ.

A sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztár és hitelegylet

t. cz. részvényesei tisztelettel meghívotnak

az 1901. évi február hó 3-án délután 2 1/2 órakor

az intézet saját helyiségében tartandó

XXVIII-ik évi rendes közgyűlésre.

Tárgyalási sorrend:

1. Az igazgatóság.
2. A felügyelő-bizottság évi jelentése.
3. Az 1900. évi mérleg és osztalék feletti határozat.

Az igazgatósági jelentés és az évi zárszámadás nyolcz nappal a közgyűlés előtti napon az intézet helyiségében megtekintés végett kifüggesztetik.

Kivonat az alapszabályokból:

46-ik szakasz. A közgyűlésen résztvenni óhajtó részvényesek tartoznak részvényeiket a szelvényekkel együtt legkésőbb a közgyűlés előtti napon az intézet igazgatóságánál letéteményezni.

Kelt Sátoralja-Ujhely, 1901. január hó 5-én tartott igazgatósági üléséből.

Az igazgatóság.

A „KRISTÁLY“ Szt. Lukásföldi
hegyiforrás nagy mélységből
fakadó, állandó ösztetelű,
igen tiszta, kalcium- és mag-
nesium-hydrocarbonatoy
ásványviznek minősítendő.

Több száz kiváló orvos által ajánlva.
A legizletesebb és legolcsoabb ásványviz,
Kapható minden jobb fűszerkereskedésben és vendéglőben.

Fogadják a nemesszívü adományaikért az egyesület hálás köszönetét.

Sátoralja-Ujhely, 1901. jan 17.

Widder Gyula.
e titkár.

Schön Vilmos dr.
e. elnök.

TANÜGY.

A Zemplén-vármegyei Tanító-Egyesület hivatalos rovata

— Rovatvezető: Molnár Gyula. —

Kéziratok rovatvezetőhöz S.-A.-Ujhelybe küldendők.

Felkérjük a t. tanító urakat sziveskedjenek hátralékaikat valamint az új előfizetési pénzeket is mielőbb beküldeni, mert csak az esetben marad lapunk a t. tanító egyesület hivatalos közlönye ha t. i. az előfizetők megfelelő számban fognak jelemezni.

A természettudományi oktatás jelentősége.

C. Baenitz dr. után írta: Hódinka Ágost.

(Folytatás és vége.)

Az állattanból a növendékeknek ismerniük kell a házi- és mindazon állatokat, melyek az embernek táplálékot, ruházatot és kényelmet nyújtanak, vagy más tekintetben szolgálatára vannak; ismernie kell a hasznos és kártékony állatokat. Eneklő madarainknak, a halaknak, az erdészetre és földművelésre nézve hasznos és kártékony rovaroknak, a hullóknak stb ismerete mindig szivesen látott adomány az életben; az azután teljesen egyre megy, hogy növendékeink ebbeli tudásukat mint földművesek stb., vagy pedig mint háziasszonyok fogják értékesíteni. Még nagyobb jelentőséggel bír az emberi testnek és ápolásának ismerete. Huxley írja: „Törüljék ki a tantervből az (emberi) élettant, úgy a növendéket éppen azon tudományban ereszti a világba járhatlanul, mely tudomány-nak tárgya legjobban fejlesztette volna megfigyelési erejét.”

A növénytanra nézve is az áll, a mit főnebb mondtunk. A gabonaneműek, hüvelyesek, bogycok, konyhakerti vetemények, gyümölcs- és erdei fák stb. ismeretét nemcsak minden földművestől, erdésztől és minden háziasszonytól, hanem minden művelt embertől is követelhetjük. A ki a gyapotot a len- és kenderrostól és a selyemszállót megkülönböztetni tudja, fog tudni magára vigáznia, hogy rá ne szedessék. Hogy a hagymák és a burgonya nem gyökerek vagy termések, hanem földalatti szárak, hogy a gabonaneműeknek foszfortartalma, a lóhere mészartalmu trágyát kívánják, hogy a burgonyát töltögetni kell, hogy sok gumója képződjék, ezen és egyéb tényeket soha sem szabad mellőzni. — A növény alkatáról és életéről szóló tan oly mélyen hatol be a szerves természet és az emberi élet minden vonatkozásába, hogy különleges értelmessé kíván.

A közelebbi és távolabbi vidékek legfontosabb ásványai is — ide számítandó a ház épületanyaga, az utca járdája, az országot fedő anyaga, az ásványi fűtőanyagok, a sók, az érepenz stb. — kell, hogy az iskolában igen kimerítően tárgyalva legyenek.

A természettan tág köréből a legfontosabb tüneményeknek, ezek törvényeinek és általában használt készülékeknek ismeretét az iskolából kell vinni az életbe. Ily készülékek: a szívó- és nyomó szivattyú, sűrítő és ritkító légszivattyú, légsúlymérő stb., emelőrud. mérlegek, csigák, hengerkerék stb., optikai lencsék, mikroszkop, szó- és fülesövek, közlekedő-edények stb., hőmérők, gőzgép, telegráf, telefon stb.

A vegytanból a legegyszerűbb iskolai körülmények mellett is legalább 20 elem ismerése szükséges sok vegyület megértésére, melyek az emberi életre befolyással vannak. A gyufa, az üveg, az agyagedények, a keményítő, a cukor, italaink stb. készítményeit nem szabad mellőzni. Táp- és élvezeti szereink pontos ismerete épp oly fontos, mint azok az ismeretek, melyek segítségével a hamisítványokat megismerjük. Gyakorlati utmutatás sok vegyület használatára. minők: klórsavas káli, a szóda, csodasó, szalmiák, timsó, keserűs, tannin, konyhasó stb.; — utalás sok anyagnak mérgező hatására, a mérgezési eseteknél való eljárásra addig, míg az orvos megérkezik; — utmutatás arra, hogyan kell az arsen felismerni ruhaszövetekben, szőnyegekben, ezek és még sok más tény is emeli az oktatás érdekességét és egyuttal jó utraláló az iskolából a gyakorlati életbe.

Ezen észrevételek az olyan iskolákra vonatkoznak, melyek nem készítenek elő különös hivatásra. De azon tanítézetekre nézve is nagy-

fontosságúnak a természettudományi oktatás gyakorlati oldalai, melyek a tudományos hivatás szolgálatában állanak.

Niért nincs megfelelő hatása a népiskolai törvénynek?

A népiskolai törvény kötelezi a szülőket arra, hogy gyermekét a népiskolába járassa de hogy a népiskolát el is végeztesse vele, arra nincs paragrafus benne. Ezért a népiskolai növendék, ha a tanköteles koron túl van, kimaradhat az iskolából, nem tekintve azt, hogy hány osztályt végzett el abból. Ha sikerült neki az iskolát 12 éves korig kikerülni, azontul már nem kötelezheti senki az iskolába való járásra s felnő tudatlanul, mint az afrikai néger. A törvény végrehajtása gyakran hónapokig lehetetlen, mert a szegénység, betegség, legyen az bár látszólagos is, a növendéket felmenti az iskola látogatása alól. A törvényvégrehajtó közegek el vannak árasztva annyi más tennivalóval, hogy a népiskolai törvény végrehajtása csak másodrendű dolog náluk; de végül, ha arra is jut idő, hogy kissé szűkebb pórázra fogják a hanyag szülőket, az oly lassu menetű, oly huza-vona, hogy mire rákerül a sor a tényleges végrehajtásra, a tanévek igen gyakran már vége van, be áll a nagy szünet s a jövő tanévben újra kezdődik az előbbi év sikertelen eljárása. S ez így van majd minden faluban, de gyakran még a városban is. Ezért van tényleg még ma is — 32 év után — hogy a föld népének óriási nagy százaléka nem tud sem írni, sem olvasni.

A törvény végrehajtással ma számtalan közegek van megterhelve. A tanfelügyelőnek az iskolamulasztások megbírságolásának szorgalmazása, a rendes iskolalátogatások fentartása egész munkaidéjét veszi igénybe s ha az végén azt nézzük, hogy mi az eredmény, meg kell valanunk, hogy csekély, a minek azonban a tanítók nem okai, mert az iskolát rendszeren látogatók tudják az előírt tananyagot; de az óriási mulasztások felett összeesapjuk a kezünket s önmagunktól kérdezzük, hogy mi hát az eredménye a nagy munkának? Szomorúan kell constatálnunk, hogy eltelt egy egész év, de az iskolakötelesek felénél minden haszon nélkül.

A tanfelügyelő, a közigazgatási bizottság, a járási főszolgabíró, a jegyző, a bíró, az isk. igazgató és az iskolaszék mind azon dolgoznak, hogy az iskolalátogatás megfeleljen a törvény kívánalmainak, de a törvénynek megfelelővé tenni nem bírják, mert számtalan a kibuvó, még több az akadály, de legnagyobb a tudatlan szülő indolenciája, ki még ma sem képes azt belátni, hogy gyermeke biztos boldogulásának alapköve a lehető legjobb iskolai kiképzés. A törvény már 1868-ban hozatott meg, de sokáig papíron maradt s így, ha valaki azt gondolta, hogy a mostani szülők már mind végeztek az elemi iskolákat, nagyon csalatkoznék, mert biz annak több mint a fele, iskolát nem látott s azok közt, kik jártak már népiskolába, nagyon kevés a százalék, kiknek lelkében erős gyökert vert az iskola hasznosságának a tudata, mert azok is, csak úgy hében-korban látogattak el oda. Így tehát a törvény ama számítása, hogy a szülő saját jól felfogott érdekében kinyújtja a kezét az iskola áldásai után, merő illúzió.

Előbb szigorú kényszerrel oda kell hatnunk, hogy a szülő a népiskolában az előírt ideig neveltesse gyermekét s ha majd ezt elértük, a felnőtt, mint szülő másképen fogja fel a törvény emberszerető intencióit. Harminékét év alatt Magyarországot egy nyelvűvé tehetjük volna, ha a kellő anyagi erő és a törvény megfelelő szigora támogat minket nehéz munkánkban; felnevelhetjük volna ezt a nemzedéket az erkölcsi erő, a szellemi felvilágosodottság és a megélhetési képesség oly magas fokára, hogy ma a szegénység nem tenné tönkre az állam alkötő elemét: a népet a tudatlanság nem emlékeztetne rég letűnt korokra, Amerika nem vonzana magához annyi ezreket; de így vajmi keveset tehetünk s egész munkálkodásunk nem egyéb folyton tartó kinlódásnál, mert magvetésünket előli az óriási gaz, mely ellen nem itt-ott, de az egész vonalon kell sikra szállni. Mondja ki a népisk. törvény, hogy a nép gyermeke nem látogatni, de elvégezni köteles a népiskolát s mindjárt felderül a népnevelés hajnala.

Zselvtay B.

Közgazdaság.

A magyar munkások érdekében.

Az 1901. évi január hó 10-én Szerencsen a cukorgyári magyar munkások érdekében tartott értekezlet.*

A zemplénvármegyei gazdasági egyesület a múlt év közepén a gazdatársadalom nagy érdeklődése mellett mozgalmat indított a lakosság

* Ma egy hetes számunkról leköszent. Szerk.

Amerikába való kivándorlásának enyhítésére, s mely célból megbeszélendők a bajok okait m. év szept. 6-án Sátoralja-Ujhelyben a miniszteriumok, iparkamarák és gazdaközönség részvételével nagy értekezletet tartottak, melyen a nagyon sok fontos és érdekes kérdés között egyesek által szóba hozatott az a körülmény is, hogy sajnos tapasztalhatni, hogy pl. magában szerencsi cukorgyárban a munkások $\frac{3}{4}$ része idegen és csak $\frac{1}{4}$ része belföldi — ez a körülmény adott alkalmat a kereskedelemügyi kormánynak arra, hogy ennek igazolására kérje fel a magyar cukoripar r. társaságát. Ebből kifolyólag f. év január 10-ére a magyar cukoripar r. társaság Szerencsre értekezletet hívott össze, a melyen, többek között, jelen voltak: Szirmay György gróf, Andrássy Sándor gróf, Mailáth József gróf, Zichy Andor gróf, Kornfeld Zsigmond, Harkányi János br., Hegyeshalmi Lajos kereskedelmi miniszteri kiküldött, Dókus Gyula, Kun Frigyes, Bernáth Béla, Potoczky Dezső, Deusch, Pintér István, Kappel c. gy. igazgató, Beregszászy István h. kir. tanfelügyelő és a cukorgyárnak néhány főbb tisztviselői.

Az értekezletet Kornfeld Zsigmond részvénytársasági elnök nyitotta meg, ki felkérte Andrássy Sándor gróf zemplénvármegyei gazdasági egyesületi elnököt az értekezlet vezetésére. Kornfeld Zsigmond ur előadásából örvendetesen vette tudomásul az értekezlet, hogy a gyár meggyújtásakor az 1312 alkalmazott munkás közül 800 volt külföldi 512 volt belföldi, s ez az arány évről évre a magyar munkások javára ugy alakult, hogy az 1900. évi munkaidény alatt 1900 belföldi és csak 206 külföldi munkás van alkalmazva, — mely 206 külföldi munkásnak $\frac{1}{10}$ része olyan munkával foglalkozik, a melyre belföldi munkás egyáltalában nem vállalkozik, mely munkálatok a mész-salak tisztítása, mészörlés stb. s ezért kénytelen a gyár kisebb igényű munkásokat a közeli Lengyelországból behozatni.

A mi a gyár hivatalnokainak tisztikarát illeti annak csakis azon része, a melyik szakértelménél és tudásainál fogva nem nélkülözhető, nem magyar, de az is igen szépen magyarosodik, a fiatal hivatalnok-osztály pedig teljesen magyar.

A kir. tanfelügyelő által felvetett cukoripar iskola ügyével kapcsolatosan szóba került, hogy a részvénytársaság messzemenő támogatásban kész részesíteni a nép intelligenciájának fejlesztése érdekében rendezendő ipari és gazdasági előadásokat. Kiterjedt végül az értekezletnek figyelme arra is, hogy a társadalomnak magának kellene a népet az ügynököktől való óvakodásra figyelmeztetni, hogy esetleg olyan helyekre ki ne vándoroljanak, a hol megélhetésük nem biztos, s ahol elpusztulnak.

Az értekezletet, mely nagy érdeklődés mellett folyt le, Andrássy Sándor gróf zárta be és zárobeszédében örömeinek adott kifejezést, hogy a cukorgyári magyar munkásoknak 90%-nyi alkalmazása a legjobban megcáfolja a mult évi szeptemberi értekezlet alkalmával felhozott híreszteléseket.

Hogyan kell a szőlőt trágyázni?

Köztudomású, hogy a szőlő ép úgy megkívánja a tápanyagok vi-szapótlását, mint bármely szőlőföldi növény, s az is köztudomású, hogy jó trémst a szőlőből is csak akkor nyerhetünk, ha van a szőlőnek miből táplálkoznia. Ennek dacára sajnos tapasztalhatjuk, hogy a szőlő trágyázásával szőlősgazdáink nem sokat törődnek, vagy ha törődnek is, azt nem úgy eszközlik, mint a hogy kellene. Nem vélnék tehát felesleges munkát teljesíteni akkor, midőn alábbiakban a szőlő trágyázását lapunk szük keretéhez mérten ismertetjük.

A szőlőnek legjobb trágyája az istállótrágya, mert ez az azanyag a melylyel nemcsak mindazt a táplálékot adjuk meg, a mit a szőlő igényel, hanem egyuttal azt is, melylyel a talaj tulajdonságait, növeztet en szerkezetét, légátjárhatóságát, vízfogh. tóságát s. b. javítjuk. De nem minden istállótrágya egyarant alkalmas a most jelzett kívánalmak betöltésére. Füg. az istál. ótrágya értéke attól, hogy minő takarmányozásban részesítjük állatainkat, minő az az álom, a mel. et az istállóban felhasználunk, s minő kezelésben részesül a trágya a telepen. E kérdések fejtegetésébe ezuttal nem bocsátkozunk bele, hanem csakis a trágyázás keresztülvitelének mikéjtét közöljük.

Ha új szőlő létesítéséről van szó, s a beültetendő talaj szegény: tanácsos leend már forogatóskor trágyázni, hogy ezáltal a föld a trágyával lehetőleg, ig gondosan összekevertesse. Két holdanként ilyen esetben 200—400 vagyis 20—40 szekér trágyát használunk fel és pedig humuszszegény, kötöttebb talajon friss állapotban, házi állataink trágyájának keverékét, humuszduz talajra pedig érettebb állapotban. A mennyiben szarvas-

marha-trágya rendelkezésünkre nem állana, hanem csak a hevesebb természetű ló és juhtrágya, úgy ezeket mivel tulbujja növekedést idéznek elő, célszerűbb csekélyebb mennyiségben, s lehetőleg foszfortartalmú műtrágyák hozzáadásával használni.

Már meglévő, de fiatal s még nem termő ültetvények trágyázása a kiültetést követő harmadik év tavaszán kezdődik és pedig akként, hogy a töke körül, attól 25-30 cm. távolságban, ugyanilyen széles, gyűrűalakú s mint egy egy láb-mélységű árkot ássunk, s abba töként 2-3 kg. trágyát szórván bele, azt beföldeljük. Az alkalmazandó trágya mennyiségét ahhoz szabjuk, hogy hány esztendőnként akarjuk a trágyázást ismételni; pl. ha minden negyedik évben, akkor számítunk 150-200 métermázsát; de befolyást gyakorol az alkalmazandó trágya mennyiségére az is, hogy mennyiségre, vagy minőségre dolgozunk-e? Utóbbi esetben kevesebbet kell használni.

Idősebb s már teljes termőerőben levő ültetvényeknél a trágyát a föld területén teregetjük el egyenletesen, úgy azonban, hogy a tökénye körül, mintegy 10 cm. átmérőben, trágya ne kerüljön.

Időpontul legalkalmasabb erre a nyitás megkezdése előtti idő, a midőn is az eltergetett trágyára reányitunk s így a trágyát jól elföldelhetjük.

Városi és községi ügyek.

* **A népszámlálás eredménye.** Sátoralja-Ujhely lakossága, a XX. század hajnalán befejezett népösszeírás tanúsága szerint, 16,256; 1890-ben volt a lélekszám 13,017, szaporodás tehát 2339 lélek, vagyis közel 25%, a mi 10 év folyásán bizony meglepő emelkedésre vall!

* **Uj állatorvos.** Hlavathy Kálmánnak állami állatorvossá történt kinevezése folytán a városnak más állatorvosról kellett gondoskodnia. A polgármester Borecsik István volt honnani állatorvost bizta meg ideiglenesen a teendővel, ki nyugdíjazását kérve Sátoralja-Ujhelybe tette át lakását.

* **Vadászati jog bérlete.** A belügyminister elrendelte, hogy a sátoralja-ujhelyi vadászati jog nyilvános árverésen adassék ki. A képviselőtestület az árverést elrendelvé, a polgármester annak megtartására határnapul f. hó 31. napját tűzte ki, mely alkalommal a helyi vadászat külön az alsó határtól elválasztva fog árverés alá bocsátani.

* **Tűzrendőri vizsgálat.** A belügyminister elrendelte, hogy Ujhelynek ajonnan épített színháza tűzrendőri szempontból vizsgáltassék meg. Főispánunk tegnap d. u. 1/2 2 órakor tartatta meg szakértők közbenjöttével a vizsgálatot. Az eredmény teljesen megnyugtató.

* **Népszámlálás eredménye Varanón.** 1940 lélek, ebből férfi 946, nő 994, ebből rom. kat. 229, ev. ref. 36, ág. ev. 46, izr. 528, — bevallott anyanyelv szerint: magyar 1050, német 69, tót 820, olasz 1, — irni tud 1093, nem tud 847.

* **A szedliczkei anyakönyvi kerületben** bejegyeztetett az 1900. év folyamán: 34 házasság, 104 születés és 73 halálozás. Az előző évek bejegyzéseivel viszonyítva mutatkozó nagy szaporulatot a matyasóci anyakönyv beszüntetése következtében keletkezett új beosztás indokolja.

* **A legyes-bényei anyakönyvi kerületben** 150 születés, 93 halálozás jegyeztetett be a múlt évben, házasságot kötött 21 pár. Kihirdetés alatt áll a múlt évről 3 pár.

* **A varannai anyakönyvi kerületben** 1900. év folyamán született 129 gyermek, meghalt 82 egyén, kihirdetett 41 pár, házasságra lépett 29 pár.

* **Nagy lopás.** Nagy-Ráskán f. hó 14-én tömeges lopás történt, Szilágyi Sándor magánzótól 4 libát, 4 tyukot; Schwartz Abraham kormárostól 9 tyukot; Szajkó Jánosnétól 30 korona értékű szalonnát; Czipke János gazdától 2 db. fejszét loptak el ismeretlen tettesek. Még a szánkát is, melyen az összeharásolt holmival tovább állottak, úgy lopták a falu részétől. A tetteseket, kik minden valószínűség szerint idegen falubeli cigányok voltak, a málcza csendőrség nyomozza.

* **Egy népszámlálóbiztos keserve.** Ösmert kézből hosszabb levelet kaptunk, melyből ide iktatjuk a következő sorokat: Az Atyának és Fiúnak és sz. Lélek nevében Amen! T. szerkesztő ur! Végre sikerült azt az emberkinzó munkát leráznia a nyakamról... Hisz ez a munka itt a Krajnyán ilyen miveletlen nép közt csak Bresci-nek való, a ki bagnára van elítelve... Ezt az óriási munkát a leglelkiesmeretesebb számláló biztos sem végezhetné el.

* Addig is, míg a népszámlálásnak az egész vármegyére vonatkozó kimutatását összeállíthatjuk és közzé tehetjük, kérjük a községi és körjegyzői urakat, hogy a fentebb közölt statisztikai adatok formájára sziveskedjenek az ügyköreikben lévő népszámlálási eredményeket szerkesztőségünkhez nagyobb késedelem nélkül eljuttatni. Szerk.

pontosan az „Útastítás“ minden rendelkezése szerint, ilyen rövid idő alatt. stb.

* **Állami anyakönyvi statisztika.** A sátoralja-ujhelyi állami anyakönyvi hivatalnál 1901. jan. 12-től 1901. jan. 19-ig a) házasságot kötött: 1 pár; b) kihirdetett: 7 egyén; c) születési anyakönyvi bejegyzés volt: 13 esetben; d) elhalálozott: 7 egyén.

Heti naptár.

Vasárnap. jan. 20. f. 2 Jéz. sz. nev.
Hétfőn, jan. 21. Agnes vt.
Kedden, jan. 22. Vince vt.
Sz. rdán, jan. 23. B.-A. eljegyz.
Csütörtökön, jan. 24. Timót pk.
Pénteken, jan. 25. Pál fordul. †
Szombaton, jan. 26. Polikárp vt.

A szerkesztő postája

Heliodorus. Úgy történt, mint sejtette: sorsa lett biz' a papirkosár tragikuma.
R. I. urnak — Szolyva A közlés iránt tessék tárgyalni a kiadóhivattal, hová az „U.“-nak azt a számát ma átküldöttük.

D. M. urnak — B. Szerdahely. Intézkedésem szerint s tudtommal már három hónap óta rendszeren küldi a kiadóhivatal.

G. B. — Tokaj. Köszönjük — de mert „pro domo sua“ szől: nem engedni közölni Ciceró.

T. dr. — Ungvár. A tp.-okat kívánságod szerinti címeknek expedáltatta a kiadóhivatal.

K. J. és P. Gy. — Bpest. Levelet küldöttünk.

N. S. A. — Bpest. M. E. — Szitropkó. Átküldöttük a kiadóhivatalhoz, mert oda tartozik.

F. urnak — Varannó. Legyen nyugodt; különben sem ültünk volna fel.

Felelős szerkesztő:

Dongó Gyárfás Géza.

Kiadó-tulajdonos: Éhler Gvula.

Vasuti menetrend.

— Érvényes 1900. évi okt. 1-től. —

Indul Ujhelyből:

Budapest felé

Reggel gyors v. 7 óra 28 perc.
Délután személy v. 12 óra 13 perc.
Délután gyors v. 4 óra 02 perc.
Este vegyes v. 9 óra 10 perc.

Kassa felé

Reggel személy v. 7 óra 06 perc.
Délután személy v. 1 óra 15 perc.
Este személy v. 8 óra 32 perc.*)

Mező-Laborcz felé

Reggel vegyes v. 7 óra 06 perc.
Délután személy v. 1 óra 35 perc.
Este személy v. 8 óra 32 perc.

Csap felé.

Reggel vegyes v. 7 óra 39 perc.
Délután gyors v. 1 óra 10 perc.
Délután személy v. 5 óra 06 perc.
Este gyors v. 8 óra 46 perc.

Erkezik Ujhelybe:

Budapest felől

Reggel vegyes vonat 6 óra 33 perc.
Délután gyors v. 12 óra 55 perc.
Délután személy v. 4 óra 39 perc.
Este gyors v. 8 óra 14 perc.

Kassa felől

Reggel személy v. 7 óra 13 perc.
Délután személy v. 2 óra 52 perc.
Este vegyes v. 8 óra 31 perc.

Mező-Laborcz felől

Reggel személy v. 7 óra 13 perc.
Délután személy v. 3 óra 30 perc.
Este vegyes v. 8 óra 31 perc.

Csap felől.

Reggel gyors v. 6 óra 54 perc.
Délőtt személy v. 11 óra 53 perc.
Délután gyors v. 3 óra 41 perc.
Este vegyes v. 7 óra 56 perc.

Hirdetések.

KERTÉSZ

kerestetik februári belépésre, munkás józan előélet főkövetelmény. — Czimet megmondja a kiadóhivatal.

Vizimalom

nagy községben jó forgalmu haszon bérbe kiadandó. — Hol? Megmondja a kiadóhivatal.

Eladó

1 db. Sátoralja-ujhelyi takarékpénztári,
3 db. Zempléni megyei kereskedelmi bank,
1 Szegei gözmalom, 1 db. Sátoralja-ujhelyi polgári takarékpénztári részvény.
Egyéb felvilágosítást ad **Horváth Imre** gyógyszerész Tarczalon.

Bükkfa eladási hirdetmény.

Zemplén megye Orosz-Volova község határában fekvő, a gróf Hadik-Barkóczy hitbizományi uradalom tulajdonához tartozó, átlag 90 éves bükkerdőből 100 kat. holdnyi területen található fatömegnek tövön való eladása iránt 10000 korona kikiáltási ár mellett **folyó évi februárius hó 6-dikán délelőtti 11 órakor** Klenován az uradalmi erdőszlakban, írásbeli zárt ajánlatok útján nyilvános árverés fog tartatni.

A szóban forgó erdő egy 6t kilométer hosszú fasín görpályával van a községi úttal összekötve a honnan Kis-Berezna vasuti állomás 10 kilométernyire fekszik.

Varannó, 1901. évi januárius 15.

Uradalmi erdőhivatal.

HAZAI IPAR!

WEIN KÁROLY és TÁRSAI

szövőgyár, KÉSMÁRK

elismert hirneves

SZEPESÉGI VÁSZON

és

DAMASZS ÁRUJ

minden nagyobb üzletben kaphatók.

Gyáraiból származó minden darab áru ezen védjeggyel van ellátva.

HAZAI IPAR!

A Richter-féle

Horgony-Pain-Expeller

Liniment Capsici comp.

egy régi kipróbált háziszor, a mely már több mint 30 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmazatik közzvények, csúznál és meghúléseknél.

Intés. Silányabb utánzatok miatt bevasarláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony“ védjegyre és a „Richter“ cégjegyzestre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban ugyiszólván minden gyógyszerárban kapható. Foraktár: **Török József** gyógyszerésznél Budapest.

Richter F. Ad. és társa,
össz. és kir. udvari szállítók,
Rudolstadt.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a n. é. közönség n. b. tudomására hozni, hogy mindennemű ingatlanok vételét — eladását, — bé-beadását avagy bérbevételét a legelőnyösebb feltételek mellett s a legrövidebb idő alatt közvetitem

Jóhírnevű vendéglőmben kitünő asztali bor 40 krtól 44 krig, — továbbá **valódi hegyaljai szamorodni 1 forint 20 krtól 1 frt 60 krig kapható.**

Weinberger Manó,

S.-A.-Ujhely. Korona u.

KIEGYEZÉSEKET

és azoknak kezesség mellett való pontos kivitelét átvesszük, szükségben lévő kereskedőtől ingáttan és földbirtokosoktól; továbbá kieszközölünk mindennemű kölcsönöket első helyre, valamint lebonyolítjuk birtokok és budapesti házak vételét eladását és elcserélését, melyek nálunk nagy választékban vannak előjegyzésben. Birtok kölcsönök kieszközöléséhez kérjük a telekkönyvi kivonatát a kataszteri birtokívet és az ingatlan részletes leírását beküldeni. Megkeresések eszközöltenek.

LIPSCHER ÉS HOROVITZ

kereskedelmi irodájához

Budapest, V. Váci-körut 14.

A tokajvidéki keresk. és gazdasági bank részvénytársaság.

Vagyon.			MÉRLEG-SZÁMLA.			Teher. Tartozik. VESZTESÉG-ÉS NYERESÉG-SZÁMLA.			Követel.		
Főkönyvi lapszám	S Z Á M L A	Összesen kor. fill.	Főkönyvi lapszám	S Z Á M L A	Összesen kor. fill.	Főkönyvi lapszám	S Z Á M L A	Összesen kor. fill.	Főkönyvi lapszám	S Z Á M L A	Összesen kor. fill.
9	Váltóárca — — —	357957 62	21	Visszeszámitolás — —	226085 10	16	Napibiztosi díjak — —	364 —	19	Előleg — — —	629 67
18	E ölegek tokaji borokra	12600 —	5	Betétek — — —	57511 66	11	Üzleti költség — —	766 26	17	Részvénytőke kamat az	
9 18	Előlegek értékpapírokra	2826 —	20	Letétek — — —	1177 13	24	Betétkamatok — —	1366 48		intézet megnyitására	876 —
13	Berendezés és felszerelés	1539 39	31	Átmeneti kamatok — —	4193 38	30	Betétkamat-adó — —	136 65	7	Részvénybefiz. késedelmi	
15	Nyomatványok — —	1243 91		Nyeremény-egyenleg — —	3646 72	22	Visszeszámitolási kamat	4404 01		kamat — — —	457 28
28	Óvás — — —	19 66				10	Illeték — — —	380 —	25	Borkezelési illetmény	170 82
31	Átmeneti kamatok — —	2291 94				13	Leírás a felszerelés és		26	Részvényátírás — —	10 —
3 23	Polyószámok — — —	3687 65				15	berendezésből 5% — —	81 —	6, 8, 29	Vegyes jövedelem — —	149 46
						15	Leírás a nyomatványok-				
							ből 10% — — —	138 21			
						14	Visszatérített kamatok	49 80			
						27	Házbér — — —	420 —			
							Nyeremény egyenleg — —	3646 72			
		392613 99			392613 99			15065 13			15065 13

Tokaj, 1900. december 31.

Reismann Márton, pénztáros.

Haas József, főkönyvvezető.

Fuchs Mór, elnök:

Dr. Goldstein Kálmán, h. elnök.

Schlesinger Moses,

Kohn Áron,

Neumann Albert.

Az igazgatóság:

A felügyelő-bizottság:

Stein Samu, elnök.

Seiler Mór,

Römer Sándor.

20/1901. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt kiűldött bír. végrehajtó ezennel közhírré teszi, hogy a homonnai kir. járásbírósnak 1900. évi V. 633. sz. végzése folytán Dr. Roenberg Gyula ügyvéd által képviselt Hazai ált. bizt. r. társ. felperes részére Pápay Pál alperes ellen 407 kor. 97 fill. követelés s jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 875 koronára becsült ingóságokra a homonnai kir. járásbírósnak V. 633 sz. végzésével a további eljárás elrendeltétvén, annak az alap és felülfoglaltatások követelése erejéig is, amennyiben azok kielégítési jogot nyertek volna végreh. szenv. lakásán Homonnán leendő megtartása határidőül **1901. évi január hó 29** napján délelőtt 9 óráig kiűzetik, a mikor a bíróság lefoglalt külön le butor, szán és fegyverek s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhívtnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, a mennyiben részükre a foglalás korábban eszközöltetett volna, és az a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírt kiűldöttél vagy írásban beadni, vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

Kelt Homonnán, 1901. évi január hó 19. napján.

Wolf Sándor,

kir. bírósági végrehajtó.

Szőlőkarók eladása.

Van szerencsém a t. szőlőbirtokosok nagybecsű tudomására hozni, hogy jó minőségű 180-as és 2 méteres

szőlőkarókat

bocsájtok áruba.

Szíves megkeresésekre azonnal és készséggel válaszolok.

Tisztelettel

Grünspan Herman,

fakereskedő, S.-A.-Ujhelyben.

1931/1900. végr. sz.

Árverési hirdetés.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a s.-a.-ujhelyi kir. bíróság 1900. évi V. II. 766/1. számú végzése következtében hivatalból képviselt S. Schneeberger bécsi cég javára Schwartz Lajos s.-a.-ujhelyi lakos ellen 307 korona 75 fill. s jár. erejéig folyó 1900. évi nov. hó 30-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le és felülfoglalt és 1142 koronára becsült következő ingóságok u. m.: mércék, boltiárványok Wertheim-szekrény és bőrök nyilvános árverésen eladtnak.

Mely árverésnek a s.-a.-ujhelyi kir. járásbírósnak 1900. évi V. II. 766/2. számú végzése folytán 307 korona 75 fill. r. tőkekövetelés ennek 1900. évi szeptember hó 16. napjától járó 6% kamatai, 1/4 % váltódíj és eddig összesen 20 korona 88 fill. bírólag már megállapított költségek erejéig S.-a.-Ujhelyben alperes üzlet helyiségben leendő eszközésére **1901. évi január hó 23-ik** napjának d. e. 10 órája határidőül kiűzetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hívatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-a értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatják s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 120. §-a értelmében ezek javára is foganatosítani fog.

Kelt S.-A.-Ujhelyben, 1900. évi december hó 28-án.

Tomasovszky Lajos, kir. bir. végr.

Épületek, ingóságok, termények

tűz elleni biztosítására,

továbbá: élet- és járadék biztosítások felvételére

ajánlkozik :

az Első Magyar Általános Biztosító Társaság

kerületi ügynöksége

S.-A.-UJHELYBEN, a „Zemplén“ kiadóhivatalában.

Meghívás.

A Tokajvidéki Keresk. és gazdasági bank r. t.

RÉSZVÉNYEYESI

az 1901. évi február hó 3-án délelőtt 10 órakor

Tokajban az intézet helyiségében tartandó

I. rendes közgyűlésre

ezenel tisztelettel meghívotnak.

Közgyűlési tárgysorozat :

1. Jegyzőkönyv-hitelesítők választása.
  2. Igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése a lefolyt üzletéről.
  3. A mérleg előterjesztése és a felmentvény megadása.
  4. A tiszta nyereség mikénti felosztása iránti határozathozatal.
  5. Igazgatóság indítványa az alapszabályok 25, 32. és 42. §-ainak módosítására.
  6. Három igazgatósági tag választása.
  7. Öt felügyelő-bizottsági tag választása.
  8. Esetleges indítványok tárgyalása.
- Tokaj, 1901. január 4.

Az igazgatóság.

Meghívó.

A varannói takarékpénztár mint részvénytársulat

t. részvényesei

a f. évi február hó 11 én délután 2^{1/2} órakor

az intézet helyiségében tartandó

rendes közgyűlésre

az alapszabályok 10-ik §-ára való hivatkozással tisztelettel meghívotnak.*)

T á r g y :

1. A lefolyt 1900. évi üzleteredményről előterjesztendő igazgatósági jelentés és indítvány a jövedelem mikénti felosztása iránt.
2. A felügyelő-bizottság jelentése és ennek alapján a felmentvény megadása.
3. Alelnök választása.
4. Az igazgató-tanács egyharmadának kilépése és választás utján való újbóli kiegészítése.
5. Felügyelő-bizottság választása.
6. Netaláni indítványok feletti határozathozatal.

Varannó, 1901. január hó 12-én.

Az igazgatóság.

*) Az alapszabályok 10-ik §-a értelmében minden részvényes köteles szavazati jogát az igazoló-bizottság kívánata esetén részvényeinek felmutatásával igazolni, ellenesetben a szavazati jegy kiadása megtagadatik.

HIRDETMEŊY.

A zemplénmegyei kereskedelmi-, ipar-, termény és hitelbank részvényesei

folyó 1901. évi február hó 10-én délelőtt 10 órakor

≡ S.-A.-Ujhelyben az intézet helyiségében tartandó ≡

XXXI-ik évi rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívotnak.

Tárgyak :

1. Közgyűlési elnök és jegyzőkönyv hitelesítők választása.
2. Az igazgatóságnak évi üzleti jelentése.
3. A felügyelő-bizottságnak jelentése.
4. Az 1900-ik évi mérleg megállapítása, a nyereség felosztása és az osztalék kifizetése iránti határozat.
5. Az igazgatóságnak és a felügyelő-bizottságnak adandó felmentvény.
6. Sorrendben kilépő két igazgatósági tag helyének választás utján betöltése.
7. A felügyelő-bizottságnak és 2 póttagnak választása.

Minden részvényes, ki akár személyesen, akár meghatalmazott által a közgyűlésen résztvenni kíván, felkérjük, hogy az alapszabályok 26. szakasza értelmében részvényeit a le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőző napokban az igazgatóságánál elismervény mellett letétmentényezni sziveskedjék.

Kelt Sátoralja-Ujhely, 1901. évi január hó 12-én.

Az igazgatóság.

Tk. 8881/1900. szám.

Hirdetmény

Nechval-Polyánka, Detrik és Kis-Kemencze községek telekkönyve birtokszabályozás következtében átalakított és ezzel egyidejűleg azokra az ingatlanokra nézve, a melyekre az 1886. XXIX., az 1889. XXXVIII. és az 1891. XVI. t.-cikk a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzését rendelik, az 1892. évi XXIX. t.-cikkben szabályozott eljárás a telekkönyvi bejegyzések helyesbítésével kapcsolatos fogantatott.

Ez azzal a felhívással tétetik közzé:

1. hogy mindazok, kik az 1886. évi XXIX. törvényezik 15. és 17. §§-ai alapján, ideértve e §-oknak az 1889. XXXVIII t.-cz. 5 és 6. §-aiban és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit is, valamint az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 7. §. a) és az 1891. évi XVI. t.-cz. 15 §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. évi XXIX. t.-cz. 22 §-a lapján történt törlések érvénytelenségét kimutathatják, e végből törlési keresetüket hat hónap alatt, vagyis

az 1901. évi július hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz nyujtsák be, mert az ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törlési kereset annak a harmadik személynek, aki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az 1886. évi XXIX. t.-cz. 16. és 18. §§-ainak eseteiben, ide értve az utóbbi §-nak az 1889. évi XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §§-aiban foglalt kiegészítéseit is, a tényleges birtokos tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellentmondással élni kívánnak, írásbeli ellentmondásukat hat hónap alatt, vagyis 1901. évi július hó 15-ik napjáig bezárólag a telekkönyvi hatósághoz benyujtsák, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő letelte után ellentmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik a telekkönyvi átalakítása tárgyában tett intézkedések által, nemkülönben azok, akik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az 1892. évi XXIX. t.-cz. szerinti eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogait bármely irányban sértve vélik, ideértve azokat is, akik a tulajdonjog arányának az 1889.

évi XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják, e tekintetben felszólalásukat tartalmazó kérvényüket a telekkönyvi hatósághoz hat hónap alatt, vagyis 1901. évi július hó 15-ik napjáig bezárólag nyujtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az átalakításkor közbejött téves bevezetésből származó bármilyen igényeiket jóhiszemű harmadik személyek irányában többé nem érvényesíthetik, az említett bejegyzéseket pedig csak a törvény rendes utján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azokat a feleket, akik a hitelesítő bizottságnak eredeti okiratokat adtak át, hogy amennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak vagy ilyeneket pótlólag benyujtanak az eredetieket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

Kelt Homonnán, a kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság 1901. évi debember hó 29-én.

Dr. Oláh, kir. albiró.